

DOMOVINA

in KMETSKE LIST

Upravištvo in uredništvo »DOMOVINE«, Ljubljana, Puccinjeva ulica št. 5, II. nad., telefoni 31-22 do 31-26 Račun Poštne hranilnice, podruž. v Ljubljani št. 10.711

Izhaja vsak teden

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 6.— L., polletno 12.— L., celoletno 24.— L. — Posamezna številka 60 cent.

PREGLED VOJNIH DOGODKOV

Italijansko vojno poročilo je 18. t. m. objavilo, da je trda bitka za Sicilijo, ki je trajala 40 dni, končana. Zato je šef vlade maršal Badoglio naslovil po radiu posebno poslanico sicilskemu prebivalstvu, zagotavljajoč, da »noben dogodek ne more odtrgati Sicilijancev od matere Italije.« Isti večer je izpregovoril ganljive besede svojim ožjim rojakom na Siciliji sivolasi državnik Orlando. Dne 20. t. m. je italijanski V l a d a r naslovil na Italijane sicilske zemlje naslednjo poslanico:

»V bolečini, ki nas še bolj zbližuje, ste čutili dušo vseh vaših bratov po besedi šefa vlade ter goreči in ganljivi glas vašega najzvestejšega Orlando, s katerim sem najgloblje doživel ure bolečine in vere. Ni še dolgo tega, ko sem hodil po vaših lepih mestih in poljih. Ničesar niste tedaj zahtevali zase, bratje s Sicilije, silno ljudstvo, ki ne pozna strahopetnosti in ki prezira vsak dvom. Ničesar ne zahtevate danes. Doživljal sem z vami v teh dolgih dneh trpljenja večkrat isto pot, ganjen občudujoč vašo junaštva. Zopet sem videl vašo od notranje muke izsušena lica, vaš v razžaljeni žalosti ponosni pogled. Slišal sem glas vaše duše, ki je tudi moj glas, čutil vaše muke, ki so tudi moje! Italijani, bratje s Sicilije! Vaš Kralj vam je vedno ljubeče blizu. Prvi je med vami v občutenju vaših bolečin, prvi med vami v močni veri v neizbežno vstajenje naše velikodušne in silne zemlje, ki je vedno zvesta monarhiji in moji hiši, vedno in za vedno najljubljenejša bitje te naše nesmrtni Italije, ki jo rane mučijo, da nikoli ne pobijejo.«

Zdaj se na jugu Italije razvijajo ogorčene letalske bitke. Rim je proglašen za odprto mesto. Zadnja vojna poročila nam povedo:

21. avgusta. Na pomolih Bizerte so včeraj naši bombniki učinkovito napadali pomorske cilje. Ob tuniški obali je bil potopljen parnik velike tonaže, ki ga je napadlo torpedno letalo pod poveljstvom poročnika Bertuzzija Irneria iz Riminija. Oddelki štirimotornih letal so včeraj v spremstvu lovcev ponovili polete nad Neapelj in kraje na deželi: ko so jih prestregli lovci 3. jate, in 22. skupine, so izgubili v ponovnih silovitih spopadih 12 letal, med tem ko je 10 drugih letal sestrelilo nemško lovsko letalstvo, eno letalo pa se je zrušilo v okolici Torre del Greco, kjer ga je zadelo protiletalsko topništvo.

22. avgusta. Na širokem morju ob vzhodni obali Sicilije je podmornica pod poveljstvom poročnika bojnega broda Alberta Donata iz Spezie potopila sovražni rušilec. Skupine štirimotornikov v spremstvu mnogih lovcev so včeraj bombardirale razne kraje v pokrajinah Neapelj in Avellino ter mesto Benevent, kjer je povzročena škoda ogromna. Področje pri Paoli (Cosenza) je zadelo nekoliko bomb iz letal in od pomorskega topništva. Italijanske in nemški lovci so povsod prestregli sovražne oddelke ter so zbili 17 letal v pokrajini Neapelj-Salerno, 4 v okolici Avellina, nadaljenje 4 pa so pokončale protiletalske baterije; eno izmed teh letal se je zrušilo v bližini Misolungija (Grčija). S podelitvijo zadnjih dveh dni se nista vrnila dve naši letali. V zraku nad Nisido je pomorski izvidnik, ki so ga napadli ameriški dvomotorniki, sestrelili enega napadalca. Dosej ugotovljene žrtve pri sovražnem poletu nad Benevent znašajo 70 mrtvih in 203 ranjene.

23. avgusta. Sovražno letalstvo je izvršilo polete nad mesto Salerno ter povzročilo občutno škodo. Pri tem se je sovražnik zapletel v neprestane boje z nemškimi lovci in izgubil 13 letal. Ponoč na 22. je protiletalsko topništvo v Crotonu sestrelilo dva bombnika v okolici mesta, eno pa zbil v morje blizu rta Colonna.

Italijanski brzi motorni čolni križarji na ogledih v Sredozemlju

24. avgusta. Nemški bombniki so napadli ladje v pristanišču Palermo ter zadeli 11 trgovskih in tri bojne enote. Dve ladji s skupno 9.000 tonami in dva torpedna rušilca se morajo smatrati za izgubljene. Caronia in okoliški krajji Napolija in Barija so utrpeli letalske napade. Nemški lovci so sestrelili 3 letala na področju Napolija, 2 pa sta se v plamenih zrušili po zadetkih protiletalskega topništva pri S. Antioeu (Cagliari). V okolici Crotona so bili najdeni ostanki 7 uničenih letal, ki so jih sestrelile protiletalske baterije v nočni akciji na 20. t. m., ki je bila objavljena v uradnem poročilu št. 1182.

General Ambrosio

O silnih bitkah na vzhodni fronti pravi nemško uradno poročilo 23. avgusta: V trajnih težkih bojih so bili tudi včeraj na odseku ob Miusu vsi sovražni poskusi prodorov odbiti. Pri Izjumu je zopet oživel bojno delovanje. Sunki močnih sovjetskih pehotnih in oklopnih oddelkov so bili od naših čet v protinapadih prestreženi in razbiti. Samo v odseku enega armadnega zbora je bilo sestreljenih nad 130 oklopnih vozil. Tudi v prostoru pri Harkovu se nahajajo oddelki vojske in SS v težkih bojih s sovjetskimi pehotnimi in oklopnimi silami. Harkov, ki je v teku bojev na vzhodu večkrat menjal gospodarja in predstavlja samo še kup razvalin, je bil v okviru po načrtu izvedenega pokreta zopet izpraznjen. Severozapadno od Harkova se je nadaljevalo čiščenje ozemlja, kjer je neka sovražna bojna skupina obkoljena od nemških grenadirjev. Število ujetnikov in plena narašča. Povsod, kjer so sovjeti na drugih frontnih odsekih napadli, so bili kljub uporabi svežih čet z visokimi izgubami odbiti.

24. avgusta. Na fronti ob Miusu se siloviti boji nadaljujejo. Lastni protinapad, izveden s podporo oklopnih sredstev, je kljub trdovratnemu sovražnemu odporu pridobil izgubljeno ozemlje nazaj. Pri Izjumu so boljševiki popoldne zopet napadli z močnimi oklopnimi silami. V težkih bojih so bili manjši vdori zajezeni in je bilo sestreljenih 133 sovražnih oklopnih vozil. — Na bojnem področju Harkova so nemške čete južno od mesta vrgle sovražnika v protinapadu nazaj. Zapadno

od mesta so bili novi napadi boljševikov odbiti. V prostoru severozapadno od Harkova je bila sovražna bojna skupina, ki je bila že nekaj dni obkoljena, končno uničena. Zapadno od Vjazme so poskusili Sovjeti z močnimi silami, podprti od oklopnih sredstev in vojnih letal, prodreti. Vsi napadi so bili z velikimi izgubami za sovražnika odbiti. Močni oddelki britanskih bombnikov so napadli v pretekli noči Berlin. Novo organizirana protiletalska obramba je preprečila strjen napad na mesto in je po dosedanjih podatkih sestrelila 60 večmotornih bombnikov. Održane rušine in zažigalne bombe so povzročile škodo v stanovanjskih četrtih, na javnih poslopih in na bolnišnicah. Prebivalstvo je imelo izgube. Brza nemška bojna letala so v noči na 24. avgust napadla z bombami vseh kalibrov vojaške cilje v južnozahodni Angliji.

Misli

Čas lahko zaceli rane, ne odstrani pa brazgotine.

*

Tudi na smetišču laži najdemo zrno resnice.

*

Marsikoga očara gramofon, v koncertni dvorani pa zaspi.

*

Marsikdo zasmehuje bogve, a kleči pred maliki.

*

Očetu sveti v pogledu otroka bodočnost, a starem očetu preteklost.

*

Preden pride zima, ima tudi srce svoje jesenske viharje.

*

Pot človeštva v višino pelje čez nižino.

*

Na požetem polju strasti je strnišče kesanja.

DOMAČE NOVICE

* Krasen roman bomo začeli prihodnjic objavljati v »Domovniku«. Naslov bo: »DIVJINA CVE-TE«. Napisala ga je slavna pisateljica Norah Lofts, ki je čitateljicam »Domovine« še dobro znana, saj so z velikim zanimanjem čitali njen roman »Žena v suženjstvu«. Vsekakor pa je roman »Divjina cvete« še neprimerno večja mojstrovina sodobne svetovne književnosti. Ta roman je preveden že v številne jezike in ima na svetu na milijone čitateljev. Sicer pa se bodo naši čitatelji lahko že takoj v začetku prepričali o odlični kakovosti tega znamenitega dela. Priporočamo samo, da opozorite na novi roman svoje znance in znanke, saj jim boste s tem samo storili uslugo. Nadaljevanje bo v vsaki številki »Domovine« prav izdatno. Razen tega pa bo »Domovina« prinašala še nadalje razne črtice ter vsak teden veliko križanko. Da je naročnina na »Domovino« spričo njenega obsega in vsebine res malenkostna, nam boste pač vsi prostodušno pritrdili.

* Bolniki v ljubljanski stolnici. Na Rokovo nedeljo je škof dr. Rožman povabil ljubljanske bolnike v stolnico. Pred podobo Marije Pomagaj je z njimi molil, jih blagoslovljal in jim izpregovoril daljšo pridigo. Nekateri bolniki so se pripeljali na kočijah, kolesjih in s kmečkimi vozovi, drugi pa v navadnih vozičkih za onemogle. Razni možje so privedli svoje bolne žene ali pa so žene podpirale hrome može z bergljami. Prišli so invalidi, bolehní starčki, gluho-nemi, slepi, živčno bolni in drugi trpečí. Vozovi z vpregami so ostali na ulicah okrog stolnice, v cerkve pa so nekatere prinesli v posebnih prenosnih posteljah, medtem ko so se lažji bolniki razvrstili po klopih. Za red so skrbeli bogoslovci. Z bolniki so bili tudi sorodniki, usmiljenke in drugi.

* Blserno mašo je daroval pretekli četrtek šentjurski kanonik Valentin Mikuš v kapelici zavetišča sv. Jožefa v Ljubljani. Častitljivi jubilar je iz ugledne družine iz Gornjega grada, kjer se je rodil 1860. Polnih 50 let je pasel duše v št. Jurju na štajerskem. Zato so se tudi njegovega visokega jubileja udeležili v lepem številu štajerski rojaki. Vsekakor je le malokateremu duhovniku usojeno 60 let službe.

* Ravnatelj Ivan Kocmur je umrl. Prvi ravnatelj Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani, rojen 24. julija 1881, je umrl 19. t. m. v Ljubljani. Z izredno marljivostjo se je povzpela na odgovorno mesto. Bil je tudi več let občinski svetnik in je užival splošen ugled.

* V Cerknici sta praznovala zlato poroko Luka in Ančka Otoničar. Pčinov oče, kakor mu pravijo po domače, šteje 80 let, mati pa 70. Rodilo se je skupaj 14 otrok. Devet je še živih. Sin Matija in hčerka Angela živita v Kanadi, ena je poročena na Dolenjem jezeru, druga v Cerknici, tretja v št. Vidu nad Ljubljano, Ivan je puškar v Zemunu, tri hčerke pa so usmiljenke in sicer ena v Beogradu, druga v Mariboru, tretja pa v Ljubljani.

* Smrt uglednega gospodarstvenika. Na Vrhniki je bil pretekli četrtek položen k večnemu počitku g. Hinko Leban, dolgoletni prokurist tvrdke Josip Kunstelj in posestnik. Star je bil šele 45 let, vendar je bolezen že dalje časa izpodjedala njegovo zdravje in njegove odlične gospodarske sposobnosti. Zapustil je vdovo, sina in hčerko. Naše sožalje!

* Na Gorniku je umrl po kratki bolezni 13. tm. Stanko Kastelic, elektromonter iz Ljubljane. Pokopali so ga v št. Vidu. Zapustil je žalujočo ženo in sinčka.

* Smrt starega Gorenjca. Grilčeva družina v Kranjski gori je znana po čvrstosti svojih članov. Petero bratov bi štele letos skupno 433 let. Pred mesecem je zdrav in čil praznoval svoj 89. rojstni dan brat Matej Grilc. Zadnji čas pa je začel bolehati in je umrl nagle smrti.

* Najstarejša prebivalka Maribora je Marija Radejeva, ki je praznovala 92. rojstni dan. Doma je od Velike Nedelje in je prišla z 12 leti v Maribor. Rodila je 10 otrok, ki še živijo. Trije sinovi so se borili v prvi svetovni vojni, zdaj pa so trije vnuki v vojaški suknji. Okrog prababice se zbirajo še tudi pravnuki; najstarejšemu izmed njih je bila za botro pri krstu.

* Mati in hči sta zgoreli. V hiši 47letne Jožefe Breznikove pri Apačah je nastal ogenj. Jožefa in njena s'volasa mati se nista mogli rešiti in zdaj počivata v skupnem grobu v Apačah.

* Vihar, strela in toča so 12. t. m. popoldne spet obiskali št. Lovrenc na Dolenjskem in okolico. Treščilo je v Klančarjev kozolec v Martinji vasi in je streha naenkrat zgorela. Vihar je razkrival strehe, ruval drevje in podiral kozolce. V Marčjem dolu, na Dolgi njivi in posebno na Krtini se poznajo sledovi toče. Od Gabra do Radohove vasi so kmetje prav tako hudo prizadeti.

Zatiranje voluharjev in poljskih miši

Huda je letos nadloga voluharjev in poljskih miši. O njih zatiranju je že ponovno pisalo glasilo naših sadjarjev in vrtnarjev. Evo nekaj pouka!

Vsi mali glodavci se izredno hitro množijo. Vsak par ima letno 3- do 6 krat po 4 do 8 mladih, tako da ima povprečno po 30 neposrednih potomcev naleto. Ker se tudi mladiči iz prvih gnezd še v istem letu pari, tako da je v istem letu po več generacij, lahko računamo, da izvira od prvega para na leto 300 potomcev.

Marsikdo je že opazil, da je število teh živali v posameznih letih zelo različno. Včasih jih je toliko, da jih vidimo — zlasti v gozdu — pri belem dnevu tekati po tleh, že naslednje leto jih pa vobče ni opaziti, celo v past redko katero ujameš. Kako naj si to razlagamo?

Razmnoževanje teh živali je v največji meri odvisno od podnebnih valovanj, od zračne toplote in vlage. Živali roparice ne morejo odločilno vplivati na njih število, pač pa časih kakšna epidemija. Najugodnejše zanje so zmerno topla in zmerno vlažna leta. V takšnih se najbolj razmnože. Mnogo jih uniči prav vlažna jesen in pomlad, ko jih voda zalije v rovih. Pod snežno odejo pozimi se pa prav dobro počutijo, zato bomo spomnili, ko bo izginil sneg, opazili, da je zadnja plast snega vsa prepredena z njihovimi rovi. Te delajo voluharji in miši, a tudi podlasice.

Predlansko deževno in snežno jesen (1941) je preživelo le malo voluharjev in miši. To — pravi inž. Jošt — sem ugotovil sam, ker sem vsa zadnja leta redno, v presledkih po nekaj dni, nastavljal po 20 do 30 pasti. Do lanske jeseni je njih število zopet zelo naraslo in bi še bolj, če bi bilo poletje nekoliko manj suho. Zelo ugodna pa je bila lanska suha jesen, ko se glodavci sicer ne množijo, a jih ni uničevala voda. Letos imamo nadpovprečno število teh škodljivcev in zato jih je treba čimbolj zatirati.

Na obsežnih poljih in v gozdovih voluharjev in miši ne moremo uspešno preganjati. Pač pa jih lahko skoraj povsem uničimo tam, kjer je njih škodljivost najbolj občutnejša — v vrtovih, zlasti pa v sadovnjakih.

Sredstva za zatiranje so kemična in mehanična. Prva so razni strupi, ki jih dajemo v vabo, dajejo strupeni plini, druga pa pasti.

Od kemičnih sredstev je najbolj učinkovit talijev preparat »zelio«. Ta se prodaja kot »zelio-pasta« za zatiranje voluharjev in kot »zelio-zrna« za zatiranje miši. Paste iztisnemo prav malo v jamice, vdolbeno v košček korenja, repe, krompirja in sadja, in jamico zopet zapremo z izdolbeno snovjo. Lahko pa denemo pasto tudi med prerezana koščka, ki ju stisnemo skupaj. Košček vade potem vložimo v voluharjeve rove, ki jih pa moramo prej poiskati.

Rove iščemo s primerno, najbolje 1 m dolgo in 1 cm široko železno ali pa tudi leseno priostreno palico. Z njo vbadamo v tla v razdaljah 5 do 10 cm, gredoč po ravni črti čez sadovnjak. To ponavljamo v vzporednih črtah, ki so največ po 5 m narazen, vbadamo pa lahko plitvo, približno za ped globoko. Ko zadene palica na rov — včasih ga že brez tega opazimo — zdrkne brez odpora nekaj centimetrov globlje.

Na takšnem mestu prav rahlo odgrnemo zemljo do rova, ki ga odkrijemo v dolžini kakega pol metra. Tako pregledamo ves sadovnjak in odkrijemo vse rove. Voluhar ne trpi prepriha, zato bo rov že čez nekaj ur na eni ali na obeh straneh zopet zadelan. S tem pa nam je izdal, kateri rovi so naseljeni. V te potem vložimo koščke vade in rove oprezno pokrijemo. Po preteku nekaj dni pregledamo vsaj na nekaterih mestih, kaj je z vadami. To postavljanje vad ponovimo še večkrat, dokler namreč opazujemo, da voluharji jemljejo vado.

»Zelio-zrna« so s strupom prepojena žitna zrna. Ta prodajajo predvsem kot sredstva zoper miši, gotovo pa so učinkovita tudi za voluharje, ki se — razen velikega voluharja — prav tako hranijo z zrnom. Ta zrna vlagamo v izhodišča mišjih rogov (oziroma rove voluharjev), ki jih brez večjega truda najdemo v tleh.

Pri nastavljanju obeh vrst vad moramo biti skrajno oprezni, da namesto škodljivcev ne zastropimo domače perutnine in pa ptic pevk. Vado moramo vložiti samo v rove, ki niso prav na površini, sicer jih izbrskajo ptice.

* Suša je pritišnila v avgustu in naredila že mnogo škode. Višek je vročina dosegla preteklo nedeljo, ko je bilo v Ljubljani 34.5° C, kolikor že dolgo nismo imeli. V ponedeljek pa se je vreme preobrnilo in je popoldne začelo narahlo deževati. Zemlja je bila zelo žejna. Mnogi pridelki so prizadeti, edino grozdju je prijala vročina. V splošnem poročajo iz raznih dežel, da bo vinska letina letos izredno dobra, če ne pride vmes nesreča.

* Prvo grozdje je prispelo v Ljubljano preteklo soboto. Bilo je zelo sladko in okusno. Prodajali so ga po 12 lir kg. Seveda se bo sčasoma cena unesla. Meščani so grozdje hitro pokupili. Sploh gre v Ljubljani vse sadje sproti v denar.

* Slabo stanje čebelarstva. Nedavno neurje je povzročilo čebelarjem v Ljubljani in okolici mnogo težav. Letina ne zadovoljuje. Pomladno deževje je pobiralo čebele in ko je cvetela smreka, niso mogle čebele v gozdove. V juniju, ko je cvetel domači kostanj, je bil spet dež. Čebeličice imajo zatorej v panju pičlo hrano. Zadnje neurje pa je v raznih naših krajih pokončalo ajdo, od katere so si čebelarji največ obetali.

* Gospodnje so se tudi letos začele skrbno pripravljati na zimo. Izpopolnjujejo zimske zaloge živil, ki jih dajejo vrtovi in sadovnjaki. Zadnja leta so se ljudje pač navadili mnogo bolj ceniti svoje pridelke in zato je bilo že lani zelo dobro uporabljeno skoraj vse pridelano sadje, da ga ni segnilo toliko kakor včasih. Obenem so začeli ljudje tudi bolj vestno uporabljati povrtnino. Sadna letina je letos povprečna, zato je treba pridelano sadje še tem bolj razumno uporabiti. S povrtnino se je pa tudi treba čim bolj založiti za zimo, o kateri nam prerokujejo, da bo ostra.

* O letini na Gorenjskem poročajo, da je letos prav dobra, zlasti lepo so pospravili žito. Zdaj so je razcvetela ajda. Sena je bilo dovolj, da živina ne bo stradala. Kljub izredno dobri lanski sadni letini so mnoga drevesa tudi letos polna. Čebele dobro rojijo in se čebelarji nadejajo zadosti strdi.

* Smrtne nesreče na štajerskem. 36-letni Ivan Furek je v Mariboru nakladal hlode na tovorni avto. Ko je šofer pogнал, so hlodi zdrknili na Fureka in ga tako poškodovali, da je kmalu izdihnil. Na cesti v Spodnji Kungoti je tovorni povozil poštnega uradnika Alojzija Štravsca iz Maribora, Štravs je bil takoj mrtev in so truplo prepeljali v Maribor. V Bukovem žlaku pri Celju je upravitelj sinko pomeril s flobertovko za šalo v gospodinjstvo pomočnico Ivanko Vebrovo, ki je

ravno krmila kokoši. Zadel jo je v glavo in je na mestu izdihnila.

* Nova železniška proga med Črnučami in Lazani je bila pred dnevi izročena svojemu namenu. K svečanosti se je pripeljal tudi pokrajinski namestnik dr. Rainer iz Celovca. Okrašení vlak je krenil iz Črnuč v Laze, od tam pa so se povabljeni gostje odpeljali v Litijo, kjer je dr. Rainer pregledal razne oddele. Na povratku proti Celovcu si je dr. Rainer ogledal še nekatere javne naprave na Gorenjskem.

* Proti vrtnim, poljskim in gozdnim tatovom odločno nastopa ljubljanska mestna uprava. »Več so nam uničili tatovi, kakor nam je pobila toča!« — pravijo razočarani obdelovalci vrtov in kmetovalci. Mestno županstvo je naročilo svojim poljskim in gozdnim čuvajem, da morajo vsak dan najpazljivše pregledati svoje okoliše ter naznaniti slehernega, ki dela kakršnokoli škodo po vrtovih, na polju ali v gozdu. Naznaniti morajo vsako predrznost pri zasačenju. Razen tega morajo poizvedeti imena vseh onih rejcev malih živali, ki sami ne obdelujejo zemlje. Nekateri tatovi nakradeno stvari tudi prodajajo. Med njimi so celo premožni ljudje. Naj vsakdo brez oklevanja naznani vsakega takega malopridneža!

* Um se ji je omračil. V Cerkvni ulici v Trnovem je 17. t. m. opoldne nastal poplah, ker se je ženi mestnega uslužbenca Angeli Kraljevi, ki so jo vsi poznali kot izredno mirno žensko, nenadoma omračil um. Nesrečnica je imela sekuro v roki, vendar se je mlajšim stanovalcem posrečilo, da so ji sekuro izvili, preden se je zgodilo kaj hujšega. Siroto so mestni reševalci odpeljali na opazovalni oddelek.

* Bodite previdni pri gobah! Že lani se je primerilo v Ljubljani več zastrupljenj z gobami. Smrtnih žrtev ni bilo, toda več oseb je moralo v bolnišnico. Vsa zastrupljenja je povzročila goba usločenka ali upognjenka, ki so jo nabirali za zelenjavali z užitnim ciganom. Usločenka raste istočasno kakor cigan, od avgusta do oktobra, v listnatih gozdovih, pod grmovjem in praproty ter je močno strupena. Zaponniti si je treba: užitni cigan je v mladosti zavil v svilnasto kopreno vijoličaste barve. Pozneje je klobuk slamnate barve in po vrhu fino kosmičast, kakor s slano orošen. Od tod tudi ime slanar ali mryzovec. Cigan ima na kocenu vedno kožnat obroček ali manjšeto, dočim strupena usločenka nima nikoli takega obročka, pač pa je precej, posebno pri odraslih usločenkah skoraj vedno bolj ali manj zapognjen, od tod tudi njeno ime.

Zdravka Oevirk:

V družino se je vrnil mir

Smoletovi so živeli popolnoma svojevrstno življenje. Mož se ni dosti brigal za ženo in otroke. In narobe. Vsak je bil tako samosvoji, tako neodvisen. Nič ni bilo skupnega, čeprav so živeli pod isto streho. Pa ne, da se niso trpeli, ali se celo sovražili. Ne, le njih nazoni so bili taki. Ljubili so se, a ne pod krinko hinavstva in licemerstva. Njih ljubezen ni bila vidna.

Zgodilo se je, da se je osemnajstletna hčerka Mara, lepa in mlada, zaljubila v literata, ki je poleg svoje velike nadarjenosti (eni so mu celo prerokovali, da bo zasedel pomembno mesto v literaturi), imel še to literarno svojstvenost, da je imel »liter-rad«. No, ona se za to ni zmešala. Narobe. Še bolj ga je ljubila. Saj so bili dnevi, ko ni mogel vzdržati ravnotežja s svojim telesom, zanjo naravnost svetili. Opeval je lepoto njenih oči, rok, las, prsi, vse v verzih. Bila mu je kraljica, angel, boginja. Vse najlepše. Časih ga po cele dneve ni videla. Bal se je, da ji postane dolgočasen in se je skrival. V srcu pa je hrepenel po njej. Iskal je priliko, da jo ugleda, čeprav le od daleč. Tekal je po mestu, ko je vedel, da mora priti mimo. Tako se je primerilo, da sta včasih nenadno našli drug na drugega in se začudila, kako je to mogoče, čeprav sta se v resnici iskala.

Ljubila sta se s tisto idealno ljubeznijo, ki ni dana vsakomur.

Dvajsetletni sin Marjan je bil do ušes zaljubljen v gimnazistko, hčerko bančnega ravnanja. Hodil je kot trubadur vsak večer pod njeno okno in ji pel. Pisal ji je pisma in vse dneve mislil nanjo. Sonja, njegova ljubica, se je znala tako lepo smejati, znala je tako lepo poljubljati in je bila sploh vesela in živa, da je kar gorelo v njem, ko jo je gledal. Slap, ki nenehoma pada in se iskri v tisočerihih barvah. Vodil jo je za roko po mestu kakor otroka in jo kazal ljudem. Ni skrival svoje ljubezni niti pred starši.

»Mati, gosta sem pripeljal,« je stopil žarečih oči prednjo in ji predstavil Sonjo. In kmalu, po nekaj dneh poznanstva, je že mati poljubila Sonjo na čelo, ko je pršila: »Naša Sonja, pozdravljena!« ...

* * *

Redno vsak teden ob sredah po kosilu je prihajal k njim neki gospod na obiske. Nosil je široko pentljo pod vratom in imel dolge skuštrane lase. Bil je slikar. Umetnik. Prihajal je zgodaj, ko so še sedeli vsi skupaj pri mizi in se pogovarjali. Prisedel je k njim in jim govoril vse, kar se je v teku tedna novega nabralo. Polagoma so drugi odhajali po opravkih, tako da sta na posled ostala z ženo sama. In takrat je ubral slikar novo struno. Prenehal je z vikanjem in ji kar rekel:

»No, Mara, zdaj pa ti kaj povej.«

In Mara, osemintridesetletna žena z dvema otrokoma, mu je odgovorila:

»Kaj naj ti drugega rečem ko to, da sem vsa srečna, kadar prideš. Tako nestrpno vedno pričakujem tvojega prihoda.«

»Jaz pa se tako bojim, da sem ti nadležen.«

»Nikar, dragi! Pogledaj, skoraj vsako noč se mi sanja o tebi in tudi nocoj sem bila v mislih s teboj.«

»Tudi meni noče mladost iz spomina in ti si biser moje mladosti.«

»Se še spominjaš, dragi? Bila je pomlad. Natančno leto pred mojo poroko, ko še nisem poznala svojega moža. Šla sva iz mesta in ti si me vodil po vseh čudnih potih, ki jih do tedaj še nikoli nisem hodila in si pravil samo o najini sreči. »Poročja se bova,« si rekel »in ustanovila svoj dom in bova skupaj, zakaj ni mi do življenja brez tebe.« Videla sem ti v dušo in sem tako želela, da bi se to uresničilo. Bil si tako dober z menoj. In ko sva prišla po poti do znamenja na polju, sva se ustavila. Zgrabil me je jok, sama ne vem zakaj, zbal sem se in sem te objela: »Dragi, obljubi, da me ne zapustiš nikoli. Tako sem ti vdana z vsem srcem, stori z mano, kar ti je drago, samo ne zapusti me.«

»In takrat sva si prisegla večno zvestobo. Kaj ne?«

»Prisegla sva, a nihče ni mislil, da se bo usoda z nama tako poigrala. Ti si odšel v tujino študirat, jaz pa sem ostala sama. Pršel je mlad fant, govoril je same sladke besede, nosil darila in tako polagoma predel nit okoli mene, da sem se slednjič vdala. Postala sva mož in žena. Takó sem prelomila obljubo in ti postala nezvesta. Pisala sem ti. Vedela sem, da jočeš in sem kar čutila solze, ki te peko na licu. Ti pa si odpisal pismo, ki me je še bolj ranilo: »Vem, zakaj me ne maraš,« si odpisal, »zato, ker sem revež. Njega si vzela, ker je bogat. Ne táj! Saj vem. A jaz te bom kljub temu ljubil, čeprav ne boš nikoli več moja. Zvest hočem ostati obljubi, ki sem ti jo dal. Samo eno te prosim: dovoli mi, ko se vrnem v domovino, da te bom smel obiskovati. Ta malenkost je še edino, kar lahko storiš zame...«

»In jaz sem ostal jako dolgo v tujini, čeprav tega sprva nisem nameraval. Kaj pa sem hotel! Preveč me je bolel spomin nate. Prepričan sem že bil, da se prav gotovo nikoli več ne vrnem, a slednjič je le zmigalo hrepenenje po tebi. In zdaj sem srečen, da te le vidim, čeprav nisi moja.«

In tako je hodil vsak teden po enkrat k njej in obujal spomine na mladost in ljubezen. Poljubljaj jo je in ji stiskal roko prav ko takrat, z istim nemirrom. Nič se ni spremenil. Le ona je postala nekoliko bolj resna.

Njen mož vsega tega ni vedel. On je le slutil,

da je nekaj med njo in slikarjem, pa je zamahnil z roko sam pri sebi: ah kaj!

Tudi on je imel ljubico. Prav na koncu mesta je stanovala. Uradnica. Deset let mlajša od njega. Spoznal jo je na prav čuden način. Nekoč je v kinu med predstavo ljubavne žaloigre zaslišal, kako neka ženska poleg njega liho ihti. Kar dobro se mu je zdelo to žensko razumevanje in jo je ogovoril. Tako se je seznanil z njo in ostal njen »zvesti prijatelj«. Pogosto jo je obiskoval in nosil zdravila bolnemu srcu. Prilil je olja v leščerbo in zdaj, kdo naj ugasne plamen...

Tako so vozili vsak v svojo stran in vendar ni bil nihče nikomur na poti. Nihče jim ni mogel ničesar očitati, zakaj vse, kar so delali, je bilo tako neprisljano, skoraj bi rekli: moralo je tako biti.

Zgodilo pa se je, da so ti obiski med slikarjem in ženo, med uradnico in možem postajali že skoraj potreba. Oba sta čutila, da je življenje brez teh zaupnih srečavanj puščeno in enolično, saj sta bila po takih sestankih tako pomirjena, da jima je kar vidno žarela zadovoljnost z obraza. In tako sta sedela ob večerih drug ob drugem in zadovoljno kramljala.

Vse bi bilo torej dobro in brez posledic, da ni vzela uradnica stvari tako resno. Ona je hotela na vsak način, naj bi se njen dragi ločil od žene in se z njo poročil. Ljubila ga je. Hotela ga je sama.

Mož ni sprva niti od daleč mislil na to, vendar pa se mu je zdaj, ko je čutil do te ženske ljubezen, zdela vsa reč nekoliko lažja. Tako je njeno prigovarjanje našlo pri njem odziv. Domenila sta se, da za zdaj pobegne zdoma, pozneje pa se bo zaveda že kako uredila.

Minil je prvi dan, minil drugi, tretji, o njem ni bilo sluha. Žene sprva ni skrbelo, kaj je z možem. Misli je pač, da ga je družba kam zvalila. Povpraševala je pri znancih in ga iskala, a zaman.

Po mestu se je brž raznesla novica o čudnem nestanku moža. Bila so razna namigavanja, norčevanja, opravljanja. Otroka sta začudeno poslušala govorico ljudi, ki so jima nalašč govorili za hrbtom in sta videla njih škodoželjne poglede. Smilila sta se jima roditelja in sta jih zagovarjala, kjer sta jih mogla.

Žena pa je bila vedno bolj zaskrbljena. Da se mu le ni kaj hudega zgodilo! To brezkončno premišljevanje jo je do obupa utrudilo. Zato se je obrnila še na edino pomoč, na otroka, in ju prosila, naj gresta po očeta. Naj ga iščeta, dokler ga ne najdeta in naj ga pregovorita, da se vrne. V duši je bila prepričana, da je le ona vsega kriva.

Tiho si je govorila: »On slutil, kaj je med menoj in slikarjem. Noče biti na poti. Predober je! Jokala je in čeprav ji je bilo težko, je obljubljala: če se vrne, bo ostala samo njegova. Zabilasla bo spomine na preteklost.«

* * *

Uradnica je za zdaj skrivala moža pred svetom. »Malo še počakam, da se zadeva poleže, potem se bom javno pokazala z njim,« si je govo-

OBSEDENEC

NAPISAL L. DOUGLAS

Roman iz zdravniškega življenja

9

»Vem, je odvrnil Merrick. »A bojim se, da ji grozi pljučnica.«

Donelli in Ardmore sta šla na kosilo. Ko sta odhajala, je Italijan menil:

»Ni mnogo upanja. Naš ubogi mladi prijatelj bo hudo prizadet...«

Soba, v kateri je ležala bolnica, je bila mračna, toda Bobbyjeve oči so se kmalu privadile temi. Njegov pogled je nežno božal njeno blede lice. Njene oči so bile zaprte in njene izredno dolge trepalnice so metale lahno senco na njeno upadla lica. Dihanje je bilo pravilno, mirno, skoraj preveč slabotno.

Bobby je nepremično sedel ob njeni postelji, z rokami naslonjen na kolena in pazil na vsak njen zgib. Proti polnoči je šel na hodnik, da se je malce sprehodil. Ko se je vrnil nazaj v sobo, je zašepetal bolničarki:

»Njena obleka je tu v omari?«

»Da, doktor... ali naj vam pomagam?«

Odkimal je. Sam je šel v garderobo in po kratkem iskanju vzel iz omare modro obleko, tipal po njej in ko je našel to, kar je iskal,

je obešil obleko nazaj v omaro. Nato se je vrnil k Heleni in poslal bolničarko spat.

Delovanje etra je polagoma prenehalo in Helena je prihajala k zavesti. Skušala se je že celo nasmehnuti bolničarki, ki jo je negovala.

»Tako sem vesela!...« je zamrmrala, ko se je bolničarka sklonila k njej in jo zagotavljala, da bo kmalu vse dobro.

»In... vidim!«

Dvignila je svojo blede roko in si odkrila oči, ki jih je imela pregrnjene, da ne bi mogla takoj spoznati Merricka. Bolničarka ji je znova zagnila oči.

»Zdravnik je ukazal, da morate imeti danes še zakrite oči,« je dejala.

»Dobro,« je privolila Helena.

Kmalu nato je stopil v sobo dr. Merrick, v snežnobelim zdravniškem plašču, v spremstvu dr. Donellija.

Dr. Merrick je stopil k nočni omari, da je pogledal na bolniški list in ji potipal bilo.

»Povejte doktorju, prosim vas,« je počasi dejala Helena bolničarki, »da je obveza na prsih malce pretisna.«

Bolničarka je prevedla njeno željo v italijansko. Bobby je razgrnil rjuho, pogledal široko obvezo, in ko jo je snel, se je izpod nje prikazala velika rana.

»O, tako je mnogo bolje...« je zamrmrala bolnica.

»Kako mehke roke ima ta zdravnik!« je smehljaje se zašepetala Helena bolničarki.

»Ali naj mu povem?« je vprašala bolničarka in se ozrla na Bobbyja.

»Ne..., recite mu samo, da se mu zahvaljujem, da mi je rešil oči.«

Ko so zdravnik odhajali, je dr. Merrick poklical bolničarko in ji zašepetal:

»Odkrijte ji oči, ko bo spala. Tako ji bo bolj udobno.«

Čez dve uri se je Helena znova prebudila. Nekaj minut je resno zrla v bolničarkin obraz, nato pa je pokazala na srebrni križec, ki ga je imela obešenega okrog vratu.

Držeč ga v roki, je vprašala:

»Kako ste vedeli, da si ga želim?«

»Jaz tega nisem vedela, gospa, sicer bi vam ga bila že prej dala.«

»Kdaj ste mi ga dali? Šele zdaj sem ga zila,« je znova izpregovorila Helena.

»Nisem vam ga dala jaz, gospa.«

Ker je opazila, da si bolnica neprestano bo oči s koncem rjuhe, ji je bolničarka pokazala robc. Potem se je obrnila in stopila k oknu.

»Ste morda videli, kdaj mi ga je dal?« je vprašala Helena.

»Ne, gospa. Prosil me je, naj grem iz sobe.«

»Ubogi... moj dragi!«

mila. A kljub vsej pazljivosti sta otroka izsledila očeta. Kri je zavohala kri. Padla sta mu okrog vratu in ga v imenu materinem rotala, naj se vrne. Bil je prizor, da bi omečil vsakogar, kaj šele očeta.

»Vrni se, očka,« je prosila hčerka. »Mama se joče in žalostna pravi, da je ona kriva, da si šel zdoma.«

»Kaj vaju ni ona semkaj napotila?« je začuden povprašal oče.

»Ne, je odgovoril sin. »Mati tega niti ne sluti.«

»Niti ne sluti?« se je čudil oče. »Je mogoče, da ljudje ničesar ne govorijo?«

»Ljudje so zlobni,« je pojasnjeval sin. »Vendar mati nikogar ne poslušala.«

»Kako je dobra,« je odvrnil oče, »in jaz ji delam krivico. Veliko krivico.«

»Vrni se, očka,« je spet zaprosila hčerka. »Vrni se in vse bo spet dobro.«

»Prav, otroka,« je odločil oče. »Pojdimo domov, da potolažimo mater. Samo to vaju prosim, nikar ji ne povejta, kje sta me našla. Mogoče ji bom sam kdaj povedal.«

Skupaj so se vrnil in mati ga je sprejela kakor izgubljenca. Stala je na pragu z razprostrtimi rokami, objela ga je in ni ga izpraševala, ni ga kregala, le po licu ga je pobožala. Zdelo se ji je, da je shušal. Pogrnila mu je mizo in mu stregla. Bil je to eden najlepših dni v njunem življenju.

Tako je iz propasti, ki je grozila družini, zrastle v resnici močna ljubezen. In to so zdaj hoteli pokazati ljudem, ki so jih opravičevali. Čeprav jima je bilo težko, sta se vendar zakonca odrekla nedovoljeni ljubezni. Nista hotela prelomiti dane prispege in napraviti razdora v družini. Zdaj bi bilo možu še posebno hudo, če bi žena zvedela o njegovih ljubljenih. Tako dobra je z njim! Ne, ne sme zvedeti. Hodila sta skupaj na sprehode, kar se je prej bolj redko zgodilo. In še nekaj: dovolila sta otrokoma, da se poročita.

Slikar je odpotoval v tujino in se ni nikoli več vrnil. Čeprav je vedel, da njegovi občini ne morejo roditi nič slabega, se je vseeno umaknil. Zabil je vsako sled za seboj in utonil v pozabo. Uradnica pa je našla novo ljubezen.

V družini je zavladala prava harmonija. Ko sta prišla otroka k staršem na obisk, so se vsi poljubljali, ko da se niso videli celo večnost ali ko da so se vrnil po dolgih letih ločitve. Mamica in očka sta ju vsa srečna sprejela. Odkrivali so si tajnosti srca, katere so prej trdno zaklepali. Nekaj prazničnega je ob takih obiskih vladalo v vseh. Postali so novi, prerodeni Smoletovi.

Mož in žena

— Blazen sem bil, ko sem se ženil s teboj.
— Da, ampak jaz sem bila zaljubljena vate, in tako tega še opazila nisem.

Dober izhod

Žena: Zdravnik mi je svetoval naj preživim poletje ob morski obali, da ozdravim. Kam naj grem?

Mož: K drugemu zdravniku.

Helena prijateljica Marijon Dawsova se je pripeljala istega večera ob sedmih. Bobby ji je šel nasproti na postajo.

»Oh, Bobby...« je solznih oči vzkljknila. »Ali jo bom lahko videla?«

»Nocoj ne. Jutri bo bolje.«

»Upam, da sta slednjic vidva srečnega spoznala, da sta potrebna drug drugemu, kaj ne da?«

»Vidiš... ne še,« je odvrnil Bobby. Ne mara me. Jaz sem jo operiral, ona pa niti ne ve, da sem tu.«

Marijon je bila ogorčena. »Sram te je lahko, Bobby Merrick! Zdej ji bom pa jaz povedala, ko jo bom jutri videla! Nikar ne misli, da nimam že dovolj teh vajinih skrivnic!«

Bobby je videl, da misli resno.

»Jutri se odpeljem na Dunaj,« je dejal čez nekaj časa. »Dr. Donelli bo pazil nanjo. Zdej ni nobene nevarnosti več in ni več razloga, zakaj naj bi se še mudil tu. Zlasti, ker praviš, da ji boš to povedala.«

»To je edino, kar mi preostaja,« je trmasto odvrnila Marijon. »Pravico ima, da to ve...«

Zvečer se je Bobby posvetoval z Donelijem in bil je zadovoljen, da zapušča Heleno v dobrih rokah. Potem je šel v njeno sobo. Helena je vpala. Prijel jo je za roko in jo nekaj trenutkov držal med svojima, nato je brez besede odšel.

Ko je prišla zjutraj Marijon k Heleni, sta se mirno in prisrčno pozdravili. Poljubili sta se in potočili nekaj solz.

»Draga Helena,« ji je zašepetala, »nikoli ne boš mogla uganiti, kdo te je operiral!«

»O, pač, lahko uganem,« se je nasmehnila Helena.

Ženski vestnik

Za kuhinjo

Jabolka s svežim oluščeni fižolom. Skuhaj liter svežega oluščene fižola v litru vode in ga osoli. Posebej skuhaj pol kg opranih in na krhije zrezanih jabolok v 3/4 l vode in ko je vse kuhano, pretlači oboje z vodo vred. Razgrej v kozl žlico masti ali masla, zarumeni v njej pest drobtin iz črnega kruha, prideni fižol in jabolka ter pusti, da vse skupaj prevre.

Stročji fižol z makaroni in paradižniki. Krožnik zelenega stročjega fižola operi, osnaži, razreži na poševne koščke in skuhaj v slani vodi. Deni v kozo žlico masti, v razgreto daj pičlo žlico drobno zrezanega zelenega petršilja in čebule ter mešaj, da nekoliko zarumeni. Nato stresi v prežganje kuhani fižol s fižolovko vred, premešaj in prideni dva kuhana in pretlačena paradižnika ter četrť kg kuhanih in odcenjenih makaronov. Ko vse skupaj prevre, postavi kot samostojno jed na mizo.

Zeljnata juha. Sesekljaj 6 dkg slanina in pol čebule, daj oboje v kozo in praži, da se čebula nekoliko porumeni. Nato prideni dve pesti drobno zrezanega zelja, pokrij in med večkratnim mešanjem praži. Prilij liter tople vode in kuhaj pol ure, nakar prideni dve pesti riža. Posebej kuhaj dva debela, na kocke zrezana krompirja v litru vode, kuhano dodaj s krompirjevko vred k zelju, prideni še zajemalko posebej kuhane fižolice s fižolovko vred, paradižnik ali žlico paradižnikove mezge, vse osoli in kuhaj še nekaj minut. Če juha pregosta in če moreš, prilij zajemalko mleka.

Paradižnikova juha s zeleno papriko. Tri sladke paprike prereži, jim izdolbi seme in jih zreži na rezance. Prav tako olup tri srednje debele paradižnike, jim odstrani seme in jih zreži. Razgrej v kozl 5 dkg masla ali 4 dkg masti ali olja in zarumeni v njem eno zrezano čebulo, prideni paradižnike in papriko in ko se nekoliko zmeščajo, zalij s toplo vodo, osoli in kuhaj 1/4 ure. Posebej kuhaj pol kg na kocke zrezanega krompirja in ga stresi s krompirjevko vred k papriki. Ko juha še 10 minut vre, jo zlij v skledo, potresi s žlico drobnjaka in postavi na mizo.

Drobni nasveti

Krtačice za zobe ne spravljamo v zaprte posode, temveč jih shranjujmo prosto na zraku.

Preproga bo vedno ostala sveže barve, če jo po iztepanju izbriseš s krpo, ki je namočena v slani vodi.

Da tinta ne začne plesniti, daj v njo nekoliko nageljevih srbic.

»Dobro! On pa misli, da tega ne veš! Kako to veš?«

»Slišala sem ga, ko je govoril.«

»In si spoznala njegov glas?«

»Tako.«

»On tega ne ve.«

»Nič za to, izvedel bo še pred večerom.«

Predeji je Marijon utegnila odgovoriti, je vstopil dr. Donelli in smehljaje je stopil k postelji.

Helena ga je vprašujoče pogledala.

»Ali danes ne pride dr. Merrick?«

»Odpeljal se je na Dunaj, dragica,« je rekla Marijon. Rekla sem mu, da ti nameravam povedati, da... pa je odšel!«

»To mu je prav podobno!« je smeje se odvrnila Helena.

Nekega jutra v avgustu je prejela Marijon brzojavko.

»Ugani, kdo pride?« je dejala Heleni.

»Kdaj pride?« je vprašala Helena.

»Jutri popoldne... okrog šestih... Ali ni krasno?«

»Jaz bom odpotovala, dragica. Ne morem ga še srečati.«

»Kaj?... Kako moreš storiti to, ko veš, da pride?...« je ogorčena vzkljknila Marijon.

»Pa... saj jaz ne vem, da pride. Morda noče, da bi jaz to vedela, sicer bi mi sporočil.«

Ni je bilo mogoče pregovoriti. Odpotovala je! Se istega večera se je poslovila od bolnišnice.

Vratar bolnišnice sprva ni hotel povedati Bobbyju, kam sta se odpeljali dve mladi Američanki. Ko pa mu je Bobby ponudil bogato napit-

Gladko blago moraš likati na notranji strani. Mokre čevlje nabaši s časopisnim papirjem, ki popije vlago.

Pri težkem in umazanem delu namaži nohte z milom, tako ne pride umazanija za nohte.

Da se roke pri pranju preveč ne odrgnejo, jih zdrgni dan pred pranjem z mešanico glicerina, alkohola in arnikove tinkture.

Ako imaš mastne lase, izperi jih v topli vodi, v katero si dejala čajno žličko boraksa.

Kadar šivaš trdo in debelo blago, namaži spodnji del šiva z mokrim milom, potem se ti igla ne bo ukrižala, ali zlomila.

Volnene rokavice postanejo nepremočljive, če jih namočiš v očetni kislini.

Limonov sok lahko dolgo ohraniš. Stisni sok skozi stiskalnico v lončeno posodo, pokrij in pusti 12 do 14 ur stati. Na površini se napravijo pene, katere skrbno posnami, ne da bi tekočino premikala. Potem nalij sok v čedne steklenice, toda gošča mora ostati na dnu posode. Steklenice, ki morajo biti čisto polne, dobro zamaši in shranj na hladnem.

Umazane predpražnike očistiš, ako raztopiš pest kuhinjske soli v gorki vodi, pomočiš ostre krtačo in ž njo dobro odgrneš slamo. Na ta način osnaženi postanejo slamnati predpražniki bolj kakor novi.

Domache zdravilne rastline

Kako jih nabiramo in sušimo

19. DIVJA MAČEHA

Divja mačeha ali sirotica je navaden plevel po njivah, prajah in grobljah. Pokončno ali kipeče steblo je robato in zraste do 30 cm visoko. Razraščala se v krajše veje z raznolikimi listi, med katerimi izvirajo na dolgih pecljih mični cveti. Vsak cvet ima na pet rogljev nacepljeno črno, venec iz petih listov, pet prašnikov in en pestič. Cvet je postavljen navpično. Zgornji štirje venčevski listi so paroma enaki, spodnji pa je večji in izvlečen navzdol v stožkasto vrečico. Venčni listi so ali vsi rumeni ali pa so le trije rumeni, dva pa vijoličasta.

Kot zdravilna rastlina ima mačeha z zgolj rumenimi venčnimi listi prednost, vendar navadno nabiramo obe vrsti in jih kar skupaj sušimo ter spravljamo.

Zdravilni so vsi nadzemni deli. Zato odrežemo pri nabiranju cvetlico kolikor mogoče nizko, vendar le do tja, kjer je še lepo zelena in sveža. Mačeha, ki že zore niso za rabo. Najboljše blago dajejo one, ki se ravno razcvitajo. Ker so divje mačeha plevel, ne povzročiš škode, če vso rastlino izruješ in šele potem pristrižeš.

Ponekod goje divje mačeha po manj vrednem svetu za prodajo. Sejejo jih v vrste aprila ali maja in posežejo še v tekočem letu ali pa v juliju ter jih potem pospravljajo šele prihodnje leto v majniku.

Med sušenjem (v senci) moramo mačeha večkrat preobračati.

nino, se je vendarle spomnil, da so poslali prt-ljago gospe Hudsonove naravnost v Le Havre.

Bobby se je nekaj ur sprehajal po mestu, ne vedoč, kaj naj počne. To skrivanje mora enkrat prenehati! Bil je odločen, da jo bo postavil ob zid in ji ne bo pustil oditi!

Zdej ni nič več odlašal. Sedel je na letalo in odpotoval v Pariz. Tam je bil kake pol ure pri svoji materi, nato pa se je naročil vozni list za isto ladjo, s katero je hotela odpotovati Helena. Naslednjega jutra se je odpeljal v Le Havre in prispel tja eno uro pred Heleno.

To je bila dolga in mučna ura. Nikdar ni bil še tako nestrpen in neučakan.

Vlak je počasi privozil na postajo in potniki so se vsipali iz njega. Bobby jo je ugledal, kako je prihajala, elegantna, pred dvema nosačema, ki sta nosila njeno prt-ljago.

Na sebi je imela sinjo obleko. Zagledala ga je, kako stoji tam in jo čaka. Imela je široko odprte oči, ko sta se jima pogleda srečala. Odločno ji je stopil naproti.

Ko je prišel do nje, ji ni ponudil roke, kakor je pričakovala, da bo storil. Razširil je roke in z neizrekljivo nežnostjo objel Heleno, ki se je plašno prižela k njemu in mu smehljaje se pogledala v oči.

»Ondesite prt-ljago v kabino B,« je ukazal Bobby nosačema.

»Potovala boš z menoj!« je s slabotnim glasom dejal Heleni. »Kapitan naju bo počel jutri popoldne.«

»Da, dragi,« je mehko odvrnila Helena. »Vem.« Bobby jo je krepkeje objel.

»Hočeš?«

Nasmehnila se je.

Zavratna morilka preži na vas

Sredi dnevnega vrvenja pozabljamo na žalostne slike človeškega hiranja in umiranja, ki jih vedno na novo ustvarja tuberkuloza, kužna bolezen, ki pokosa toliko žrtev in jih polaga v prezgodnji grob. Poglejmo v katero koli hišo, družino, sorodstvo, skoraj povsod bomo našli znake te strašne kužne šibe, bodisi razsajajoče v vsej strahoti, bodisi tatinsko prežeče nekje v človeškem organizmu, da ob prvi ugodni priložnosti očitno izbruhne na dan.

Bože, ko bi vsaj vsakdo znal, kako blizu in kako opasna je ta kužna nevarnost. Tako pa se — žal — vedno na novo okužujejo ljudske vrste in najboljši talenti padajo pod jetično koso, zakaj oni najčešče in najdalje živijo v nezdravem ozračju in v okoliščinah, ki so klicam sušice tako ljube. Žal, ne samo da zaradi te bolezni toliko ljudi umrje, nego oboleli tudi širijo kužne klice naokoli. Tako nastane biološki perpetuum mobile, kužna plesnoba prehaša od enega organizma do drugega, število žrtev pa se veča in veča.

Če vse to vidimo, če vešče in sočutno oko pečuje po zdraviliščih za tuberkulozne, potem se pač mora slehernemu opazovalcu zbuditi čvrsta želja, da se čim prej in čim uspešneje skuša odpomoči velikemu zlu. Znamo:

Vsak primer, pravočasno izlečen, pomeni izključenje te hude bolezni pri vseh onih ljudeh, ki bi bili kasneje po dotični osebi okuženi.

Zato je in mora biti naša najodličnejša naloga, da z vso požrtvovalnostjo sistematsko organiziramo pravočasno zdravljenje te bolezni. Druga izhoda ni.

Oni bralci teh vrstic, ko so že lani doživljali hude ure takšnega obolenja, bodo gotovo s pritrjevanjem čitali te stavke. Vsi drugi pa, ki se čutite obvarovane in oddaljene od te kužne neprijateljice, znajte, da ima velik del izmed vas v svojem telesu kužna ognjišča, ki vsak čas lahko očitno vzplamte. In kaj bo potem z vami?

Iz vseh teh razlogov smemo pričakovati, da se bo naša javnost vneto zamislila v vsa ta vprašanja in bo posledaj odločno podprla vsako akcijo, ki naj pobija vso to kužno plesnobo.

Na čem temelji vsak boj proti jetiki? Prvič na občujanju pred okužitvijo, na odстранjanju in onemogočanju vsake nevarnosti, na nadzoru in kužnih ljudi in prostorov. V to svrhu je treba silno vestnega, neprestanega podučavanja in pregledovanja, sistematsko izvedenih akcij na vse strani podobno, in morda še boljše, kakor se to že vrši po nekaterih evropskih državah. Precej tega dela že izvršujejo

naši higienski zavodi; toda, če pomislimo, da preži jetika tako rekoč v vsakem drugem človeku, skoraj v vsaki hiši, lokalu, po temnih kotih, ozkih špranjicah, potem moramo, žal priznati, da nas čaka v borbi proti jetiki še ogromno nalog. Ni mogoče na tem mestu spuščati se v podrobnosti glede teh vprašanj; nekaj pa moramo pred vsem in odločno poudariti:

Najvažnejši del borbe proti tuberkulozi je izoliranje in lečenje bolnih oseb.

Dvoje žalostnih dejstev silno ovira izvrševanje tega programa: prvič veliko pomanjkanje zdravilišč za bolne na pljučih, drugič in zlasti pa še: denarna šibkost velike večine obolelih, da bi bili deležni dolgotrajnega (mesece, časih tudi leta trajajočega) sanatorijskega zdravljenja in življenja. Računaj po 100 lir dnevni strošek v takšnih zavodih, po boš videl, komu izmed nas bo omogočeno polletno bivanje v zdravilišču! Skratka, večini naših bolnih je nemogoče uspešno zdravljenje, ker nimajo toliko dohodkov. A kaj pomeni to dejstvo? Pomeni, da bodo ti ubogi ljudje hirali in umirali naprej, da bodo poleg tega še nadalje okuževali svojo okolico, družino in deca.

Kako žalostno je vse to! In vendar se bi dalo s primernimi gnotnimi žrtvami v veliki meri pripomoči. Kako? Sodelujejo naj organizacije in posamezniki, pa bo izvedba potrebnih načrtov omogočena.

Kaj lahko store poedinci? Usmiljena, požrtvovalna srca naj vedo, da si tako rekoč z nobenim drugim delom usmiljenja ne pridobe tako idealno lepih zaslug, kakor če prispevajo (z denarnimi sredstvi, zapuščinami in volili) v velevoljni namen zgradbe zdravilišča za bolne na pljučih, na primer za našo tuberkulozno deca. Društva in organizacije (bolnišiške blagajne, zavarovalnice, strokovna, dobrodelna društva), pa naj znajo, da

na eni strani stoji imenitno, dobro in socialno delo, na drugi strani pa v gospodarskem pogledu pridobe, če posamezne ali skupaj več izmed njih ustanavljajo sanatorije za sušične. Zakaj pri dobrem vodstvu, pod spretno upravo se režijski stroški znižajo za več ko polovico onih vsot, ki so potrebne za zdravljenje njih članov v enem ali drugem izmed sedanjih redkih sanatorijev. Nadalje naj vedo, da vsak ozdravljeni primer pomeni onemogočenje nadaljnjih okuženj in obolelj, kar vse zopet zboljša gnotne izgleds vsake bolnišiške ali slične organizacije.

Toda tudi posamezni sloji naj bi v bodočnosti prispevali in zbirali fonde za zdravljenje njih pripadnikov, zakaj najbolje je, da so v zdraviliščih po možnosti bolniki iste družabne višine skupaj; duševno zadovoljstvo in mir je namreč zelo važen činitelj v dolgotrajnem zdravljenju te bolezni. V kolikor bi posamezni fondji ne zadostovali, naj bi zidali in upravljali sporazumno.

Izmed vseh najpotrebnejši zdravljenja so gotovo otroci.

Oni so šele v razvoju in že jih ogroža kužna neprijateljica. A ravno tuberkuloza deca je najlaže in v najkrajšem času ozdravljiva, dočim bi bili režijski stroški za nje prav majhni (20 do 30 lir za osebo na dan). Evo, to je naloga, ki vpije po požrtvovalnosti in usmiljenju! Kako bi se mogli izkazati bolj socialne in dobrodelne, kakor če rešujemo našo deca iz krempljev zahrbitne jetične kuge?

Kje, kako se grade zdravilišča? V lepih planinskih krajih in na morski obali. Za odrasle, težje bolne je vetrovno morskopodnebje manj ugodno; pač pa lahko gre na obrežje deca, čeprav planinsko podnebje morskoga prej prekaša kakor za njim zaostaja.

Poleg morja so — deloma še bolj — ugodni kraji za gradnje sanatorijev v planinah, tudi za-

NOV VELIK ROMAN

ZACNE PRIHODNJIČ IZHAJATI V „DOMOVINI“

NORAH LOFTS:

DIVJINA CVETE

Zbudil bo vso pozornost ljubiteljev in ljubiteljic krasnega, romantičnega štiva. Ta veliki roman slavne pisateljice je med najbolj čitanimi na svetu. O njegovi veličal se boste lahko prepričali že takoj v prvi številki. — Opozorite na novi roman vse svoje znance!

Ernest Adamič:

SENCA

I.

Ko se je vrnil, ni bil več isti, zdrav in živahen kot pred dvema leti ob razstanku. Poldrugo leto ujetništva ga je temeljito spremenilo. Vrnila se je zgolj njegova senca. Slekkel je vojaško obleko, odpasal si je nož in sedel v šolsko klopi, da bi doštudiral in si zgradil neko bodočnost. Vse to še eno leto po vsem tem, kar je bil kot vojak že preстал. V prvih strelskih jarkih in pozneje še za žlcam, vojni ujetnik pol leta. Še enkrat v šolo, v tesne klopi, pod disciplino in diakocep-sko oblast profesorjev. Ti niso vedeli ali niso hoteli vedeti, da je mladi, strti mož položil najtežji življenjski izpit pred košenim obličjem same Smrti. Da, samo in zgolj senca se je vrnila. Ime ji je bilo Franci.

S to sencno sva se spoprijateljila. Izbral si je mene. Ne vem zakaj ravno mene, saj nas je bilo blizu petdeset v razredu. Skrivši sem Francita že ves čas opazoval, videl kako se približuje, kakor da samo prisluškuje vame. Vedno bliže se je pri-mikal. Nekega dne je med odmorom obstal pri moji klopi. Gledal je vstran.

»Ti! Iščem prijatelja. Ti boš moj prijatelj.«

»Jaz?«

Zaslutil sem usodnost njegove izbire. Zbal sem se in rad bi se izognil.

»Prav ti,« je ponovil tiho in ni odmaknil pogleda od neke točke na klopi. Pogledal sem tja in videl na svetlozeleni podlagi barve, s katero je bila preplešana klopi, risbo, predstavljajočo poskus kvadrature kroga.

»Te naloge ni mogoče rešiti,« je namrščil čelo,

»prav tako ne kakor perpetuum-mobila. Moje življenje je tak problem in rešitev samo ena.«

Še vedno je strmel v klop, imel pa sem občutek, da se ta njegov pogled kot navpična krivulja odbija od klopi in zagreza vame. Kakor se spominjam, se nikoli ni naravnost ozrl v moje oči. Vzburil je moje domišljijo, hkratu pa se mi je zamislil. Sočutje pa je eno najmočnejših gibal.

Postala sva si prijatelja za poldrugi mesec, morda najtežji, kar sem jih do takrat doživel. Ljubosumno je opazoval moje početje in z molčečo trdostjo odganjal vse, ki so stopali v najin krog. Slednjič so naju imeli za čudaka svoje vrste. Počakal me je pred šolo. Domov sva hodila daleč za drugimi, on nekoliko upognjen in vedno zamišljen, jaz ob njem, oba pa sva gledala predse in prav malo govorila. Zdelo se je, da mu zadostuje moja bližina. S to molčečo privrženostjo, ki pa je bila tudi zapovedovalna, je obenem ganil in odbijal.

Najraje je razvozljal tehnične in računske zadeve. Dovolj mu je bila malenkostna pobuda, da je nenadno oživel in začel razpletati mehanične naloge, postavil je dolgo teorijo, vso srščečo računskih postavk in fizikalnih ugotovitev, ki pa so bile meni deveta vas in so me silo dolgočasile. V šoli je veljal za najboljšega poznavalca teh nalog in profesor, tisti, ki nas je najbolj pestil, sam le načitan, se ga je bal in ga vedno odpravil z lahkim vprašanjem, samo da mu ni vskočil s čem takim, čemur sam ni bil kos. Odličnega mu kljub temu ni prisodil, kajti za odlično zna le profesor sam.

Lahko si mislite, da sem vedno razmišljal, kaj je Franciju, ki se je zadovoljil s samo mojo navzočnostjo, o sebi pa nikoli ni govoril. Sam mlad in razborit nisem mogel razumeti njegove starčevske mirnosti in odividne zagrenjenosti. Sam

je načentjal pogovore in sam jih je zaključeval. O dekletih sploh ni razpravljaj, toda prišlo je tudi to. Šele dosti pozneje se mi je odprlo, da je tu tičalo vse gibalo njegovega žalostnega konca. Toda tudi to le kod posledica.

II.

Nekega dne nama je prišla nasproti s knjigami v rokah. Proti navadi je Franci sredi razglabljanja umolknil in prebledel, ko ga je mimo hita nekako začudeno pogledala. Ozrl se je za njo in gledal z razprtimi očmi, kako je kakor sanja zavila preko ceste in skozi obokana vrata odšla v poslopje. Potem se je ovedel. Ves dan potem sploh ni izpregovoril. Stiskal in grizel si je ustnice, mrščil čelo in imel sem vtis, da se je za nekaj odločil. Gotovo v zvezi z dekletom, ki ga je bil srečal.

Ana je imela sinje, zasanjane oči. Ob njih si pozabil, da je sicer zelo drobna stvarca. Zavzele so te njene sinje oči v globinah očesnih jamic, Te nemirne oči so živele in nadomeščale vse, kar je sicer pogrešala na polnosti rastoče žene, na onem, kar najprej pritegne in vzbudi mlado kipenje. Ana je postala njegova usoda proti svoji volji.

Franci se tudi sledeči dan ni izmotal. Pozabil je name in hodil kakor za sebe. Tih sem upal, da se bo na miren način končalo najino posil prijateljstvo, čeprav ne smem zatajiti, da me nanj vsak dan bolj veže topel spomin. Danes, ko ga v vseh globinah razumem. Takrat pa sem to prijateljstvo občutil kot ohromelost, vzbudila se je brezobzirna želja, da bi se sprostil tudi na račun sovražstva, ki bi me posledaj obdajalo. Vendar pa sem bil še vedno privezan s sočutjem in radovednostjo. Nesrečen je bil, brez dvoma, toda molčal je dolgo časa.

Izračunal si je čas in prostor, kjer je Ana vsaki

radi tega, ker je tu organizacija in upravljanje takšnih zavodov močno olajšana zaradi bližine mest, dobrih železniških zvez, smisla prebivalstva za podpiranje teh ustanov, sploh zaradi dobrega slovesa naših gorskih krajev v vsakem pogledu. O tem so naši ljudje jako dobro poučeni. Mirno lahko rečemo: med Slovenci bi bilo treba že za sedanje potrebe in razmere zgraditi najmanj še tri zdravilišča za bolne na pljučih, vsako izmed njih s 70 do 100 posteljami. Gotovo najpotrebnejše pa je zdravilišče za tuberkulozno deco, v katerem bi mogla biti deležna vračajočega se zdravja mladež vseh slojev, ker bi režiža ne bila draga.

Zgradbe za dečji sanatorij ne bi bile masivne,

prej bi bile tudi cenejše. K takšnemu zdravilišču bi se dal morebiti priključiti manjši oddelek (do 20 postelj) za odrasle, že iz ozira na istočasno bolne starše, da so si svojci potem vsaj v bližini.

Evo, s tem je podana kratka slika naših najvažnejših nalog v borbi proti tej težki kužni bolezni. Naj se vsakdo vtopi v našeta žalostna dejstva, naj skuša potem po svojih močeh vse storiti za olajšanje bede vseh onih, ki jim sedaj ni mogoče iti v sanatorij po ljubo zdravje. Eno pa moramo vedeti vsi: še hujše kakor vojna sama, bodo njene posledice, zlasti v zdravstvenem pogledu. Zato bo treba čvrsto zavihati rokave, da bomo mlajše rodove sproti reševali iz krempļev zahrbtnih morilk.

MESTA STRAHOV

Svet je pa res ozek. Ne majhen, ampak ozek. Kako hitro vidimo sosedo, ki bi rad iz majhnega kam zrastle, že mu spodleti. Začne zidati hišo, ustanavlja kako podjetje, pa se na lepem izkaže, da se je uštel — načrti začno propadati. Nagnjeni k strogi sodbi začnemo ocenjevati njegovo podjetnost in kmalu pomilovalno spoznamo, da so bila taka in taka podjetja že vnaprej obsodena na neuspeh. Ne vidimo pa v veliki svet, kjer propadajo velika podjetja, kjer brezuspešni poskusi požirajo milijone. Če bi v luči tolikih izpodletelih poskusov gledali majhno neuspelo podjetnost okrog sebe, bi ji v sodbi bolj prizanašali, ker bi spoznali, da je človeškemu zaletu večkrat usojeno, da se nenadoma ustavi.

Najlepši zgled, kako se izjalovijo veliki načrti, ki so bili teoretično povsem pravilno zasnovani, je severni tečaj in ozemlje okrog njega. Že dolgo je znan ta svet kot skrivnostna, še ne izrabljena zakladnica naravnih bogastev. Pa se jih je človek že večkrat polakomnil in z veliko podjetnostjo segel po njih, toda še vselej je trda narava obdržala svoje blago in človek se je moral po neuspelem poskusu, ko je žrtvoval milijone in milijone, umakniti.

Daleč na severu, med Špicbergi in Severnim tečajem, v neskončnih pokrajinah snega in ledu, so cele naselbine, prava mesta, v katerih ni žive duše!

Niti tisoč kilometrov od Severnega tečaja leže opuščene železniške proge, samevajo stolpi radijskih postaj, razpadajo kino-dvorane — v vsej pokrajini pa ni nobenega drugega živega bitja kot nekaj severnih lisic in severnih medvedov!

V zalivu Kingsbal, šest dni hoda od Severnega tečaja, leži mesto London, majhno sicer, pa je vzelo imé po velikem mestu. Neki denarnik iz prvega Londona je izvedel, da so tam mogočni skladi belega marmorja, dober marmor, najboljši in najtrdnjši, kar jih je dotlej svet poznal. Poročila ga niso mogla prehalliti. To je bilo leta 1911. Z vsega sveta so se oglašali močni denarniki,

dan v šolo grede srečal. Tisti bežni trenutek, ko je prestregel njen pogled, ga je razvel, potem pa je ostala v njem toliko večja potrlost. Nemara ni imel poguma, da bi jo ogovoril. Že sem sklenil, da jo v njegovi navzočnosti ogovorim in prepustim njemu, ko mi je nekega jutra brez posebnega razburjenja povedal, da je govoril z njo. Domenila sta se za sestanek in oprostim naj mu, če se nekaj dni ne bova po šoli sestala. Cudil sem se njegovi mirnosti. Ni bil podoben zaljubljenca, bolj se je zdel porušen in še nekam bolj sklonjen in prepaden kakor navadno. Želel sem mu mnogo uspeha, toda s tem sem ga skoraj užalil. Gledal sem za njim. Počasi je odhajal. Senca.

V nedeljo sem doma prelistaval partituro neke Wagnerjeve opere in mislil na Francija. Nenadno sem ga zaslutil za seboj. Vedel sem, da stoji za stolom in strmi predse. Nisem slišal, kdaj je vstopil, toda bil je resnično tu. Torej je že povsem navzel lastnosti senca, ki je prihajala in prav tak neslišno odhajala. Vprašal sem čez ramo, kaj ga je privedlo.

Ni odgovoril. Zasedoval je moje prste na tipkah. Med težke akorde je slednjič odgovoril:

»To ni ljubezen. Pravi, da me ljubi, vem pa, da me ne ljubi. Meni ni občanka. Ustrelil se bom.«

Sunkoma sem se obrnil in ga ostro pogledal. »To je nesmisel!« sem zakričal. Ni se zdel spremljen. V očeh pa je gorela iskra, ki je še nisem videl. Blaznost?«

Trdo me je prijel za rame in me obrnil h klawirju.

»Igraj in ne razmišljaj, ker nič ne razumeš.«

Ubogal sem. Prsti so legli na tipke. Tiho so zvenejele strune brez soglasja, zdaj obotavljaj se, zdaj pod težkimi udarci, kakor jih je zbužala

ki so bili pripravljeno vložiti v novo podjetje, ki bi tu kopal marmor, velike vsote. Kmalu so ustanovili novo delniško družbo za pridobivanje »špicberškega marmorja«. — Zaliv Kingsbal je oživel. Ladja za ladjo si je utirala pot skozi led, da so tu izkrcavale množice delavcev. Začeli so brniti stroji, parni svedri, zabučale so turbine. Sredi neraziškane ledene puščave je nastal velikanski rudnik s skladišči, pristaniškimi napravami in dolgimi vrstami delavskih barak. Delo se je začelo, kmalu se bo na evropskem trgu pojavil »špicberški marmor«, velika moda! Nad 30 milijonov je bilo treba zakopati v led in sneg, preden se je delo prav za prav začelo. Ko pa se je začelo, je podjetje tudi že propadlo. Izkazalo se je namreč, da je bil ta marmor samo tam, v večnem ledu in snegu, kjer je zemlja globoko v notranjosti leto in dan zamrznjena in trdo oklepa kamenite sklade. Tam bi se dalo z njim zgraditi pravi Salomonov tempelj. Toda ko so ga naložili na ladje in odpeljali v stari London, je prišel tja ves krhek. V gorkejšem podnebnju in na zraku je začel razpadati in ni bil vreden nič — kvečjemu za posipanje vrtov! Podjetje je propadlo čez noč z silnim truščem, ki je šel takrat po vsem svetu, pozneje pa so kmalu pozabili nanj.

Naselbina se je preselila nazaj v toplo Evropo ko da beži pred požarom.

Lovel na severno divjačino so se vrnili s svojega lova, pa so vse našli prazno in zapuščeno, ko so odšli na lov, je bilo pa še v najbolj podjetnem teku. Pisarne rudniških uradov so bile še vse opremljene, v barakah je stalo orodje, kakor da je nedelja popoldne, nikjer ni manjkalo nobenega kosa, le ljudje so se skrivnostno porazgubili. Ko je vodstvo izvedelo, da je stvar propadla, je alarmiralo vse ladje, kar jih je bilo v zalivu. Čim so eno natrpal z ljudmi in prtljago, je odpeljala. Nihče ni hotel preziniti v tej puščavi, iz katere bi itak na spomlad moral bežati. Nihče ni imel tu nič več iskati. V pristanišču je tulila in klicala zadnja ladja, vsak je popustil vse in hitel,

roka k počemu življenju. Franci pa je pripovedoval. Izpočetka hripavo in obotavljajaje se, potem kakor bi čital, brez grenkobe, stvarno. Tako se je izpovedal.

»Vojna sama po sebi je bila zame doživljaj. Strelski jarki in edini napad katerega sem se udeležil, — zelo zanimivo. Smrti se nisem bal, ker se mi je zdelo nemogoče, da bi si izbrala mene. To je bila vera, silna kakor življenje samo, močnejša ko smrt. Potem ujetništvo... Nisem mogel prenesti. Vedno sem ljubil ženske. Trepetal sem od želje po razdajanju samega sebe. Zdelo se mi je, da bom tako čvrst še v starosti. Nemogoče, da bi kdaj usahnil.«

Utihihnil je in se zbiral. On, osemnajstletnik! Vedel sem, da bo sledilo nekaj strašnega. Iz strun so vstajali odlomki Griegovih sladkih melanholijskih...

Obtožujem se pred teboj, pred nikomer se še nisem. Skušaj me razumeti in svetuj mi, kako naj sploh živim.«

Znižal je glas kakor da govori skozi lino spovednice, visoko obokane in zapuščene cerkve.

»Izgoreval sem kakor fosfor na zraku. Začel sem usihati. Preveč sem bil sam, preveč izstradan, žice so se zagrizle v moje voljo, ki je opešala, in tak sem se vrnil. Izžet sadež. Senca...«

Izpregovoril je besedo, prav tisto, ki sem jo zanj našel jaz. Senca. Strme in pretresen sem skušal doumeti smisel njegove izpovedi in slednjič sem jo razumel. Toda upiralo se je, odvrčalo od njega. Kakor da me je opljusknilo nekaj umazanega. Zmagalo pa je sočutje.

»Zakaj si kljub temu iskal dekleta? Seznan! si se z Ano in zdaj se nameravaš ustreliti. Ali te je odklonila? — Franci, osrči se in povej mi

Obnavljajte naročnino!

da še »letos« pride na krov. Po že redkih odprtinah prostega morja med ledom je odplula tudi ta v svobodno morje! Vsi načrti so šli po vodi, s seboj pa so odnesli tudi težke milijone!

Nekaj podobnega se je zgodilo s premovalnikom Ny Alesund.

Še danes stoje tu dvonadstropne hiše, ki se podirajo v severnih vetrovih, na kolodvoru rjave lokomotive, po snegu se motajo potrpane žice električne napeljave, kolikor že vsega niso zasuli sneženi zameti. Le ostanki pokopališča še kažejo, da so se sem naselili ljudje v nameri, da tu stalno ostanejo. Naselbina je zlasti cvetela okrog leta 1925, ko so bili poleti na Severni tečaj na višku. Amundsen ga je naskakoval z letali in zračno ladjo, iz Amerike se mu je na trimotornem Fokkerju bližal slavni Byrd, prišel je še Noble — val ti so imeli svoje oporišče v Ny Alesundu. Ko so se končali zadnji reševalni poskusi za Nobilom, je vsa naselbina odmrila. Račun je bil prenačilen, naselbina je bila preveč »zidana« po zgledu evropskih mest, premog je prišel še predrag na evropski ali ameriški trg, z vsem skupaj je bila sama zguba. Vse podjetje je razpadlo, kot spomin na ponesrečeno človeško podjetnost, ki ga je speljala sem »sveta goljfiiva kač«, so ostale le še razvaline, ki jih vsaka zima obzirno pokrije s snegom in jih vsaka pomlad spet odkrije. Tako se zaleti človek in utrujen spet omahne!

Med prijateljicami

— Kakšno presenečenje si pripravila možu za god?

— Dovolila sem mu malo voziti se v njegovem avtomobilu.

Včeraj sem se seznanila z mladeničem, ki še nikoli ni poljubil ženske.

— Ali bi mi ga hotela predstaviti? Zelo rada bi videla, kakšen je tak mladenič.

E, draga moja, zdaj je že prepozno.

— Nisem mislila, da bom našla v svojem zakonu to, kar sem našla.

— Ti si še dobro odrezala, ker si vsaj nekaj našla. Jaz pa sploh nisem našla tistega, kar sem iskala.

— Pomisli — pripoveduje priletna in bogata žena svoj prijateljci, — pomisli, moj mož je dva dni po najini poroki zadel glavni dobiček v loteriji.

— Ta ima pa res srečo — je pravila prijateljica malo pozneje svoj prijateljci. — Če bi bil njen mož zadel dobiček samo dva dni prej, bi bila gotovo ostala brez njega.

prav vse. Hočem ti pomagati.« Vrelo je iz mehe. Zgrozil sem se pred človekom, ki se hoče za vsako ceno ustreliti, kajti da to res namerava, je izhajalo iz njegove narave, logičnih sklepov in sledenjih zaključkov.

Nadaljeval je. Skušal da se je ob Ani prepričati, kakšen je v bližini dekleta. Ali ga privlačuje in ali sploh ob ženski še čuti ljubezen.

»Nič, prav nič. Nemara me je celo odbijala. Da, odbijala me je!«

Sklonil je glavo in si trdo oprjel senci, kakor da mu hoče glavo raznesti. Klonil je povsem na kolena in skoraj drhtel kakor v joku.

»Nič, prav nič,« je ponavljal, ko da se je zdaj ovedel, da je položil v grob najdražje. »Toda ona, Ana, mora ostati ob meni. Morda bo jutri bolje. Mojih pogledov se je zbala in mi prav tako kakor ti iz usmiljenja zatrdila, ko sem jo vprašal, če me ljubi. Kako me bo ljubila, saj me je komaj spoznala! Ne maram vašega usmiljenja! Hočem pravega nagnjenja, ne miloščine. In nato sem ji rekel, da se bom ustrelil, če me zapusti.«

Nehal sem igrati že davno. Gledal sem vanj, kl se je sklonjen na kolena boril za življenje. Razume se, pritrčila je, če se ne bo ustrelil. To je bil strah, zgolj strah. Ana mora ostati ob njem. Govoril bom z njo.

Prijatelj je nenadoma vstal. Obrisal se je z roko preko obraza in bil tak kakor navadno. Pokimal mi je in odšel. Tiho je zaprl vrata za seboj. Še sem gledal za njim in nisem mogel verjeti, da sem vse to res slišal in videl. Komaj toliko je bil odprl vrata, da se je pretisnil venkaj.

Ana mi je obljubila, da bo potrpehla. Strah jo je pred njim. Saj je lep človek, ampak mrzel, odbijajoč. Če mu dela krivico? Ne, sem rekel, poste-

PO SVETU

× **200 zoglenelih trupel.** Iz argentinske prestolnice poročajo po sporočilu iz Mehike (mesta) o tragičnem koncu ljudske veselice v Pierostu. Na veselico je prišla množica več tisoč ljudi iz vse okolice. Množica se je gnetla in prerivala po nešteti dvoranah in paviljonih, ki so bili razkošno opremljeni in okrašeni. Ves čas je bilo med ljudmi izredno živahno razpoloženje. Razsvetljava je bila vprav praviljena. Ljudje so si privoščili po paviljonih narazličnejših dobrot, ki so bile na razpolago. Mlado in staro se je gnetlo in vrtelo, zabavalo in smejalo. Nenadoma pa je zažarela svetloba iz nekega paviljona. Ta svetloba ni imela nič skupnega z razkošno razsvetljavo. Bill so plameni, ki so zajemali paviljon za paviljonom. Med množico je nastala strahotna panika. Vse se je skušalo rešiti, kar pa je bilo v neprodni gneči zelo težavno. Ogenj se je zmerom bolj širil, ljudje n' so niti mislili na gašenje. Vsakdo je skušal preko trupel drugih uti smrti. Posledice so bile usodne. Na pogorišču je ležalo 200 ljudi, katerih trupla so bila zoglenela. Razen tega je bilo še drugih 200 ljudi poškodovanih. Imajo težje in lažje opekline. Marsikdo med njimi bo še podlegel poškodbam. Škoda, ki je nastala zaradi silnega požara, je ogromna.

× **10.000 metrov pod morjem.** Prof. Avgust Piccard, sloviti pionir v raziskovanju stratosfere, napoveduje s sodelovanjem svojega sodelavca prof. Cousinsa, da bo zaenkrat opustil raziskovanje stratosfere, čeprav je napravil načrt za start do višine 40.000 m, ter se bo posvetil za nekaj časa raziskovanju batofere. Aparat za to ekspedicijo v morske globine je že pripravil. Napraviljen je iz kovin najlažje vrste. Naprava ima obliko gondole, povezane z jeklenimi vrvmi, ter meri v višino 3 m, v premeru pa ima 2 m 80 cm. V tej gondoli bo prostora za tri osebe, in sicer za prof. Piccarda, prof. Cousinsa in njenega spremljevalca Wertmescherja. Ta nenavaden potapljaški zvon bodo spustili 10.000 m globoko v morje, ima pa vse priprave, da se lahko pogrezne do globine 20 tisoč metrov. Poskus te vrste pa bodo napravili šele po sedanjih vojnih. Prof. Piccard računa, da se bo stvar izplačala, ker bo mogoče na ta način priti v stik z mnogimi ladjam na dnu morja. Nameni, ki vodijo prof. Piccarda pri tej odpravi, so skoz in skoz znanstvenega značaja. Njega zanimajo neštete skrivnosti, ki ležijo v globinah oceanskih morij, katerih živalstvo in rastlinstvo večinoma ni ne znano ne raziskano. V ta namen se je prijavilo prof. Piccardu že veliko število specialistov, ki so voljni podpirati

njegovo podjetje. Seveda zaenkrat ne more ustreči vsesp na ta način, da bi vzel vse s seboj. Ščasoma pa bo mogoče organizirati še druge ekspedicije in tistih se bodo lahko udeležili vsi, ki jih zanima življenje na dnu morja. Zaenkrat se že izdelujejo razni instrumenti, potrebni za izlet v takšno globino. Prof. Piccard se je v zadnjih petih letih oskrbel z napravami, ki so potrebne za opazovanje morskega življenja v velikih globinah. Posebno težko je bilo napraviti mikroskope za opazovanje in študij pomorskih mikroorganizmov. Prof. Wertmescher se je specializiral prav na tem področju ter si prizadeva pojasniti čim več stvari iz tega sveta. Življenje, ki se odigrava v velikih morskih globinah, bo z ekspedicijo prof. Piccarda postalo dostopno tudi tistim, ki o teh stvareh mnogo razmišljajo in ugibajo, toda nimajo potrda za svoje hipoteze. Za odpravo prof. Piccarda vlada seveda že zdaj veliko zanimanje in vsi pričakujejo njenih odkritij z veliko nestrpnostjo.

× **100.000 nemških železnčark.** Pred pričetkom vojne je bilo zaposlenih pri nemških državnih železnicah nad milijon uslužbencev, po večini moških. Danes je v Nemčiji 100.000 žena, ki opravljajo železničarsko službo. To število iz dneva v dan narašča. V prvi vrsti so zaposlene kot sprevednice in spremljevalke viakov. Opravljajo pa tudi blagajniško službo. Posebno naporno je delo blagajničark na velikih železniških postajah, saj je treba dnevno izdati nemalokrat do 3000 in še več vozovnic za najrazličnejše postaje in najrazličnejše smeri.

× **Nova imena mesecev v Turčiji.** Sredi vojne se je odločila turška vlada, da spremeni nazive mesecev. Pristojni minister je že izdal naredbo, ki so jo pričeli izvajati. Dosedanja imena mesecev v Turčiji so bila namreč arabska. Zaradi tega so jih ukinili. Da bi se ljudje ne motili, so si prizadevali, da bi bila imena čim bolj preprosta, čim bolj razumljiva. Tako se bo nazival januar »ilkat«, kar pomeni prvi, december pa »sondai«, kar pomeni poslednji.

× **Planet Pluto.** O tem devetem planetu našega sončnega sistema vedo zvedoslovci zaenkrat še zelo malo. In vendar je minilo letos že osem let, odkar so ga odkrili na nebu v zvezdarni prof. Lowella v Flagstaffu v državi Arizona. Napovedal ga je bil pa že mnogo prej umrli zvedoslovec prof. Pickering. Pickeringov uspeh so torej po vsej pravici primerjali z Mendelejevim uspehi. Novih dognanj o planetu Plutonu pa po odkritju ni bilo. Zaenkrat se zdi najverjetnejša domneva slavnega zvedoslovca Jamesa Jeansa, da je Pluto že povsem pogreznjen v medzvezdni mraz in da je zato njegova površina pokrita s plastjo tekočega zraka. Ta zrak je kakor zrcalo, da se od njega odražajo žarki daljnega Sonca in da pričara iz njih na ogromno daljavo majhno podobo sonca. Ne vidimo torej planeta kot takega, temveč samo majhno sončno sliko na tem mestu. James Jeans sklepa iz tega, kakor je domneval že Pickering,

da je planet Pluto že mnogo večji, nego bi moral biti, če bi na gotovem mestu opazovana svetloba odražala njegovo in ne podobo Sonca. Najbrž je mnogokrat večji od Zemlje, zato pa tudi vpliva na Neptunovo in Uranovo pot. In zato ga je tudi Pickering lahko napovedal.

× **Za srajco eskimske žene 100 ptičjih mehurjev.** Ni lahka reč, izdelovati perilo za eskimske žene. Eskimske šivilje, ki se pečajo s tem poslom, si ne pomagajo namreč z iglo in sukancem kakor drugod, temveč z zobmi. Perilo za eskimske žene izdelujejo namreč iz ptičjih mehurjev. Da postanejo ti mehurji bolj mehki in bolj voljni, jih je treba obdelovati in mehčati z zobmi. Treba jih je grizti, natezati, vbdati, da postanejo pripravni za šivanje srajc in drugega perila. Tako je treba za eno srajco okoli 100 ptičjih mehurjev. Ni šmenta, da se šivilja pri tem delu pošteno spoti! Seveda imajo srajce in drugo perilo te vrste posebne prednosti, saj dobro držijo toploto in so skoraj neprodne. Tudi trpežne so te srajce, saj jih podedujejo hčerke od mater, vnukinje od babic.

× **12 dne je spala.** V bližini Hilversuma na Holandskem se je igrala na travniku skupina dečkov, ki so naleteli na napol oblečeno žensko, o kateri so mislili da spi. Zraven nje so našli listek, na katerem je bilo napisano: Spim! Ne zbudite me! Dečki so se vrnili domov in pozabili na spečo žensko. Čez dvanajst dni so se pa zopet igrali na travniku in žensko so našli na istem kraju. Njeno telo je bilo pa že močno objedeno po mravljah in muhah. Obvestili so policijo, ki je tudi mislila, da ima pred seboj truplo, toda zdravnik je v bolnici ugotovil, da je ženska še živa. Drugi dan je pa umrla, ne da bi se bila zavedla. Policija ni mogla ugotoviti, kdo je. Še zagonetneje je pa vprašanje, kako je mogla ležati nezavestna 12 dni na travniku.

× **Prvi ženski izvošček v Pragi.** Kakor med prvo, tako vidimo tudi med sedanjo svetovno vojno po svetu vedno več žensk v izrazito moških poklicih. Tudi med sedanjo vojno kažejo izkušnje, da lahko ženske večinoma s pridom in uspehom nadomestujejo moške. Nihče se zdaj ne čudi, če vidi žensko pri tem ali onem delu, ki so ga prej opravljali moški. Praga je dobila prvega ženskega izvoščka in tudi temu se ljudje ne čudijo več, čeprav so ženske na kozlu kočij zelo redke. Hči nekega praškega izvoščka se je odločila za očetov poklic, ker se je prepričala, da se bo tako še nalažje preživljala. Tudi v Pragi se pojavlja zaradi pomanjkanja motornih vozil vedno več izvoščkov, ki so bili že povsem izginili.

× **Genezarsko jezero v Palestini,** ki ga prekata Jordan, je 20 km dolgo in 11 km široko ter leži 208 m pod morsko gladino. Jezero je nekoliko slano in silno bogato rib, ki jih je okoli 20 različnih vrst. Ogromne jate pobrežnih in močvirskih ptičev oživljajo obrežja in trume povodnjakov, zlasti pelikanov in raznih vrst pondirkov, plavajo po gladini. Tudi več vrst želv, mnogo rakov in posebnih školjk živi v jezeru in ob njem. Malokje drugod je toliko različnega živalstva in v takih množinah na primeroma majhnem površju, kakor ga zavzema to jezero s svojim obrežjem.

× **V 7 in pol urah izve za novico 2000 milijonov ljudi.** Novica se širi od človeka do človeka, od ust do ust z neverjetno naglico. Komaj bi si mogli misliti njeno brzino, če bi le v trenutku in brez predstavo pa — k ez govordgrgrgrgdordgr predurka izrazali svojo domnevo. Konkretno predstavo pa dobimo, če pomislimo sledeče: Opolnoči se pripeti važnejši dogodek, n. pr. potres. Čuti ga v vseh mestih samo en človek. V četrte ure potrka dotičnik na vratah dveh sosedov ter jima sporoči novico, da je čutil opolnoči potresne sunke. Oba sosedata smatrata za potrebno, da sporočita to vest vsak zase spet dvema osebama. Sedaj izvedo za dogodek štiri osebe, ki v četrte ure spet vsaka zase obvestijo o tem dve osebi. In sedaj pomislimo: Kdaj bo za novico izvedel ves svet? To vprašanje je zanimalo nekatere dobre računarje, ki so lahko dognali, da so do pol osmih zjutraj istega dne izvedeli za novico vsi ljudje na svetu. In teh ni nič manj kakor 2000 milijonov! Začudili se bomo nemara, če bi hoteli posledoviti, kako važen je n. pr. v tem pogledu poslednji četrte ure. V tem primeru bi doznalo namreč za potres »komaj« 1000 milijonov ljudi. In ta poslednji četrte je tako odločilen, da izve za dogodek 2000 milijonov ljudi.

× **300.000 sočov rib.** Te dni so se vrnili v švedska pristanišča ribiči, ki so bili na večmesečnem ribolovu v arktičnih vodah. Ribolov je bil letos prav obilen. Pripeljali so s seboj okoli 300.000 z najrazličnejšimi ribami napolnjenih sodčkov.

dica vojne in če se hoče zavzeti zanj, če le nekoliko čuti, naj res potrpi, morda se ji vzbudi vsaj prijateljstvo. Potem bi morda ozdravel in se bi videlo, kaj potem.

III.

Teden kasneje sem ugotovil, da je Franci še bolj potr. Rekel je:

»Trdno vem, da se me samo boji. Z njo ni nič.«
Iz kavarne se je videlo na cesto. Pokazal sem mu deklet. Izbira naj in poskusi drugje.

»Ne, o n a je zame merilo. Tudi volje ni, da bi se oprjel drugih. Že ta me je stala mnogo premagovanja. Mislim, da ne zdržim.«

Tudi ona je bledele. Prosil me je, naj jo rešim, sicer še ona zblazni. Ljubi drugega. Ker pa jo je Franci tako nenadno, skoraj zapovedujoče priklenil v svoj krog, bo zgubila tistega, do katerega res čuti nagnjenje.

»Potrpate še teden dni, ko bodo v kraju mature.«

Potrpele je še teden dni. Sestajala sta se vsak dan, toda razhajala sta se nezadovoljna in moral sem poslušati oba. Naposled sem se odločil. Igra se ne sme nadaljevati, kajti Ano sem imel na vesti jaz. Prilika se je kmalu ponudila.

Ugodil sem njegovi prošnji in šel z njim na izprehod. V nasadu kraj mesta, ob tihu tekoči reki so prislunila še drevesa nizdol, sedečima na klopi. Vonjalo je po cvetoči lipi in trohnohi. Nenadno je potegnil iz prsnega žepa pištolo in jo nameril name. Ostro me je gledal in pripril veke, da se je videla ozka zev potemnele zenice.

»Umreš z menoj,« je rekel tiho, stvarno in ni se šalil.

Spopad je bil kratek. Franci je bil šibek in hitro sem ga razorožil. Pištolo sem vrnil nizko ob tleh v reko. V zraku je dušilo od cvetoče sladkobe in trohnohe, prihajajoče iz globine nasada.

Slišati je bilo samo najino težko dihanje in oddaljeno nabijanje žolne. Zrušil se je na klop in oblonel z rokami in glavo na kolenih. Razmršeni lasje so viseli k tlom in zdelo se mi je, kako po vsakem lasu pronicajo drobne življenjske srage v zemljo, kakor da grabl po njem z nešteti drobnimi vezmi, ga privlačuje in objublja pokoj.

Zasmilil se mi je kakor ranjena žival, ki jo je treba rešiti bolečin. Zavedal sem se, da bodo moje besede pospešile itak nelzgovitni, bolestin konec. Prav zato se nisem obotavljal. Položil sem roko na njegovo glavo in se sklonil na njegovo uho.

»Prosim te, piši Ani. Pismeno naj ti odgovori, če te ljubi ali ne. Reci, da ne bo jezen, če te odvrne in da si zategadelj ne storiš tistega s čimer si ji v šali grozil. Tako si boš res na jasnem in potem —, in potem najdeva drugo.«

Pogledal me je in razumel. Da, razumel je moje nakano in prikimal.

Dva dni po tem dogodku sem moral odpotovati na službeno mesto. Ono usodno noč, preden se je zgodilo, sem sanjal zelo živo. Prikazala se je široka, tlakovana cesta. Ob robu sem stal jaz, sila majhen, pravi pritlikavec. Videl sem skoraj do neba segajoč voz na dve kolesi s širokimi platišči, ki sta ga vlekla dva mišičasta vranca. Na vozu je sedel samcat Franci s surovo obtesanim križem na desni rami. Ozrl se je v pritlikavca in zaklical:

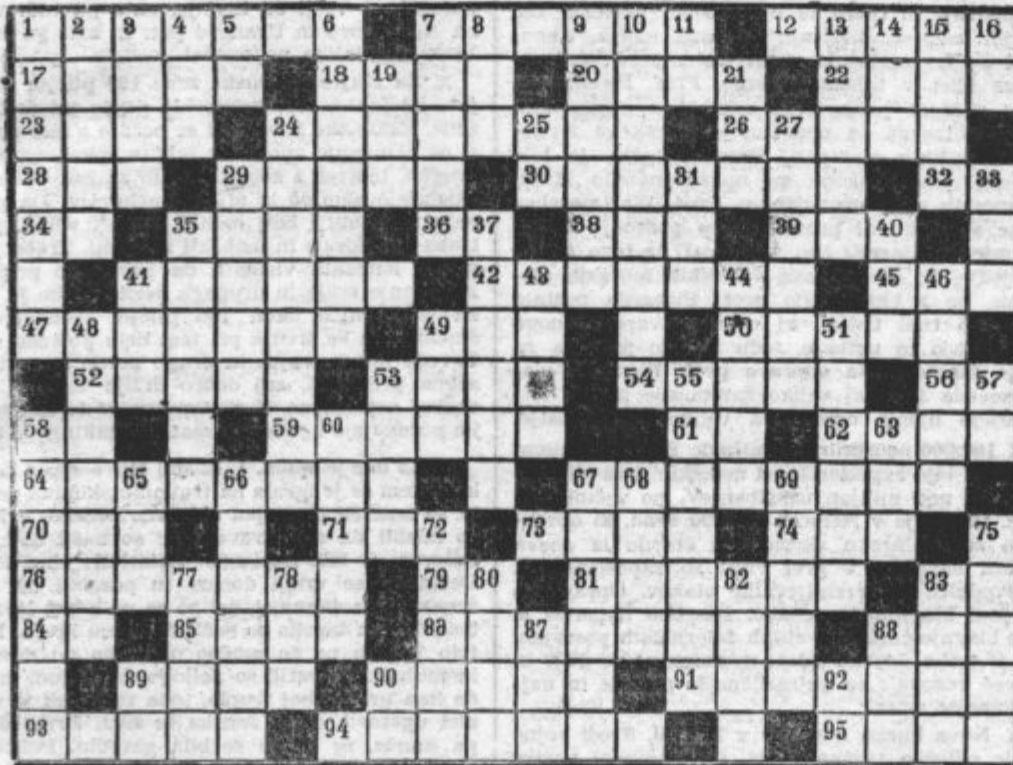
»Prijatelj, kam grem?«

Na obzorju je vzhajalo sonce, prvi žarki so tipali preko neba. Ali pa je morda zahajalo, ne morem presoditi. Prikazen je zginila, jaz pa sem ves dan hodil kakor omoten s težko slutnjo v sreu.

Tistega popoldne do teme ni prišel iz svoje podstrešne sobice, kjer je prebil večino prostega časa. Našli so ga mrtvega pod odejo, v katero si je zavil glavo. Ni zdržal. Saj je bil samo senca. Ana pa se je kmalu poročila s svojim.

* **VELIKE POVEČANE FOTOGRAFJE** po vsaki sliki izdeluje lično in solidno foto BEM, LJUBLJANA, Wolfova 6.

Križanka št. 26

Besede pomenijo:

Vodoravno: 1. važen organ nekaterih živali, 7. posoja denar na visoke obresti, 12. dobre volje, dobro razpoložen, 17. grška črka, tudi znak ur, 18. okrutni rimski cesar, 20. zločinstvo, krvavo dejanje, 22. toaletna potreščina, 23. znamenit slovenski učenjak, matematik, 24. prijati, 26. najboljši del družbe (tujka), 28. oče, 29. izraz pri taroku, 30. alkoholik, 32. predlog, 34. japonska mera, 35. leseno orodje in orožje (množna), 36. živalski glas, 38. poglavar države, 39. gozdček, log, 41. ne želijo, ne marajo, 42. trdno snov spremeniti v tekočo, 45. nadležna žuželka, 47. država v Združenih severnoameriških državah, 49. vriška, 50. ptica, 52. samo ta, 53. izletna točka na Pohorju (brez sv.), 54. dobesedno navajanje tujih besed, 56. osebni zaimek, 58. glasbena kratica, 59. potapljati se, 61. grška črka, 62. majhna trščica, 64. se boji pohujšanja, 67. izvršitelj, krivec, 70. pesmi, 71. čut, 73. čez drn in —, 74. manj kot celota, 76. s strojem razmnožene, 79. igralna karta, 81. kemično barvilo, 83. egipčanski sončni bog, 84. igralna karta, 85. del gledališča, 86. moško ime, 88. predlog, 89. tenek, ne širok, 90. pagansko božanstvo, 91. brezčutje, otopelost (tujka), 93. živahen, poskočen, poln življenja, 94. Prešernov junak v »Krstu pri Savici«, 95. domača žival.

Navpično: 1. industrijsko obratovališče, 2. posedovati, lastnik biti, 3. madež, 4. turški fevdalni mogočnej, 5. francoski in italijanski spolnik, 6. evropska država, 7. opravljati poljsko delo, 8. vas pri Domžalah, 9. robec, majhno žensko pokrivalo, 10. zločinec, 11. medmet, 13. žensko ime, 14. je, kdor se je najedel, 15. gorečnost, navdušenost, požrtvovalnost (tujka), 16. italijanski spolnik, 19. doba (tujka), 21. enota japonskega denarja, 24. večkrat vzeti, 25. v lipi, 27. rimljanska vojaška enota, 29. prebivalec ljubljanskega predmestja, 31. ploskovne mere, 33. srbsko moško ime, 35. samice velike domače živali, 37. živijo bogoljubno (tujka), 40. kemična pršina, zdravilo, 41. predlog, 43. graščak znan iz slovenskih kmečkih puntov, 44. varuh, skrbnik (tujka), 46. neoženjen moški, 48. osnovnošolski učni predmet, 49. švicarski kanton, 51. svetilni plin, 53. pripadniki izumrlega slovenskega plemena, 55. podsmev, zasmeh, (tujka), 57. kemična kratica za iridij, 58.

čistiti, snažiti, 60. nabrušen, neprizanesljiv, 63. propadajoč, sušeč se, 65. zver, 66. vodja, voditelj (tujka iz angl.), 67. stari ženski, 68. bodice, ostre rastlinske konice, 69. lirični prizor, 72. igralna karta, 75. srednjeveški podložnik, 77. domače živali, 78. nečlovečni zaimek, 80. vrsta maščobe, 82. krasno, prijetno, 83. z večjim veseljem, z večjo voljo, 87. glas zvona, 88. zver, 89. v moki, 90. tuja kratica za gospod, 92. kazalni zaimek.

RESITEV KRIZANKE ŠT. 25

Vodoravno: 1. tlakomer, 8. skoro, 13. slika, 17. robat, 18. lastavica, 20. ol, 21. iveri, 22. in, 23. oni, 24. ep, 25. miza, 27. patent, 30. rotacija, 33. lo, 35. Jana, 36. niman, 38. šema, 40. advent, 43. ni, 44. talk, 46. vr, 47. vrelo, 48. prikazen, 51. ikone, 54. ave, 55. arena, 56. at, 57. znanec, 59. enota, 61. mlaka, 63. lame, 64. ter, 66. desnica, 68. amen, 69. aj, 70. omikana, 72. Jihlava, 75. as, 77. žica, 78. atlas, 80. Azana, 82. oko, 85. Iran, 86. le, 87. ibar, 88. mi, 90. ud, 91. ca, 92. javnost, 96. neumen, 99. Etna, 100. Danica, 101. zapreten.

Navpično: 1. Triglav, 2. lov, 3. Abel, 4. kar, 5. otipano, 6. elita, 7. rane, 8. stotinka, 9. kan, 10. ovira, 11. ri, 12. očet, 14. lomim, 15. Ilja, 16. ata, 19. apaši, 26. za, 28. Ant, 29. NN, 31. omleta, 32. cekin, 34. Odra, 35. jelen, 37. Mia, 39. precej, 41. veverica, 42. ure, 45. an, 46. vnema, 48. prasetina, 49. Indija, 50. zal, 52. kalna, 53. ona, 55. Atena, 57. zaman, 58. Stožice, 60. oda, 61. mah, 62. kavarna, 65. emirat, 67. cis, 71. kanja, 73. Laba, 74. aza, 76. se, 79. Leon, 81. Amur, 83. kune, 84. od, 89. ime, 93. VD, 94. si, 95. tc, 97. ep, 98. et.

POSTENJAK

— Torej, otroci, kar koli najdete na ulici, ne smete obdržati. Ali se je že komu kaj takega primerilo?

— Da, gospod učitelj. Moj očka je našel zlato uro.

— Pa jo je obdržal?

— O ne, gospod učitelj.

— To je pa zelo lepo. No, kaj pa je napravil?

— Prodaj jo je, gospod učitelj...

SMEŠNICE

POTEPUH

— Gospa, prosim za malo miloščino.
— Dobro, če hočete pomagati služkinji očetti drva, dobite desetak.
— O prosim... Ali bi si lahko ogledal?
— Kaj pa, ali drva?
— Ne, služkinjo!

DEDIŠČINA

— Poglej, ta dama ima krasne svetle lase.
— Te ima po očetu.
— Tako? On je imel tako lepe lase?
— Ne, ampak izdeloval je lasulje.

ONA IN ON

Gilbert: »Sem slišal, da bo Edy vzel Mirvam. To je izvrstno dekle, le kar je res. Zna igrati bridge, jahati, plavati, plesati moderne plesne ter ravnati z letalom in avtom.«

Charlie: »Ta dva utegneta biti prav srečna v zakonu, ker zna Edy prav dobro kuhati.«

PRI VEROUKU

— Povej nam, Bohinec, zakaj molimo: Daj nam danes naš vsakdanji kruh, in zakaj ne prosimo kruha kar za vse leto?
— Prosim, najbrže zato, da nam ne bi plesnil.

BREZUSPESNO

— Kaj je tvoj oče, mali?
— Prehlajen.
— No, to že, kaj pa vendar dela?
— Kašlja.

IZGUBA

Škric: No, kaj pa brodiš po tej gnojni jami?
Kmet: Telovnik mi je padel notri.
Škric: Ali je bil tako lep, da ga boš potegnili iz gnoja?
Kmet: Ne, za telovnik mi ni dosti, bil je ves raztrgan. Le malico sem imel v njem.

DOBER RACUNAR

Domača naloga se je glasila? Na hiši je dolga 67.850 lir. Kako dolgo je treba odplačevati mesečno po 250 lir, če je treba plačevati 7%, in kako dolgo če je treba plačevati 6,5 odstotne obresti?

Mihec je edini prinesel pravilno nalogo.

»Kako si to tako dobro izračunal?«

»Vprašal sem v Kreditni banki.«

ČASI SE IZPREMINJAJO

»Zakaj si ne poiščeš kakšne službe?« je vprašal oče sina. »Ko sem bil jaz v tvojih letih, sem delal v špeceriji za osemnajst zlatnikov gvv sem delal v špeceriji za osemdeset zlatnikov na mesec. Čez pet let je bila špecerija moja.«

»Že mogoče, oče,« je odgovoril sin, »ampak današnji časi so prinesli različne izpremembe: Kontrolne blagajne!«

V SOLI

Mali Jurček pogrkuje črko »r«. Učitelj ga hoče naučiti pravega izgovora in mu ukaže: »Jurček, reci »prašiče.«

»Komu pa? Ali vam?«

SKESANEC

Gospod Stular se je čemerno držal in ko je žena odšla, je trdo prijel kuharico: »Zakaj ste vendar povedali moji ženi, kdaj sem prišel domov, ko sem vas še posebej prosil, da bodite tiho.«

»Saj ji nisem povedala. Gospa me je le vprašala, kdaj ste prišli, jaz pa sem ji odvrnila, da nisem utegnila pogledati na uro, ker sem ravno zajtrk kuhala.«

Opozorilo!

Naznanjamo, da je naš potovalni zavarovalni zastopnik, gospod

NATEK FRANTO,
NOVO MESTO

zapustil službo pri našem zavodu. — Vsled tega nima pravice niti sklepati za naš zavod zavarovanja, niti inkasirati premij.

»SLAVIJA«,
zavarovalna banka

Lanišče in laneno predivo

kupuje ali zamenjuje za svoje izdelke tovarna

Motvoz in platno d. d.
GROSUPLJE

Lanišče in predivo pošljite po železnici v Grosuplje